

Volba základní školy rodiči dětí předškolního věku

Alexandra Cholastová

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Alexandra Cholastová
Osobní číslo:	H18754
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Učitelství pro mateřské školy
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Volba základní školy rodiči dětí předškolního věku

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury týkající se přípravy dítěte na vstup do základní školy.

Vymezení teoretických východisek zaměřených na volbu základní školy rodiči dětí předškolního věku.

Příprava metodiky výzkumné části, stanovení cílů výzkumu a výzkumných otázek.

Realizace kvalitativního výzkumu prostřednictvím interview s rodiči dětí předškolního věku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Margetts, K., & Kienig, A. (Eds.). (2013). *International perspectives on transition to school: reconceptualising beliefs, policy and practice*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.

Simonová, J. (2015). Postoje rodičů k volbě základní školy. *Studia paedagogica*, 20(3), 70-88.

Straková, J., & Simonová, J. (2015). Výběr základní školy v ČR a faktory, které jej ovlivňují. *Sociologický časopis*, 51(4), 587-606.

Šulová, L. (2014). *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. Praha: Wolters Kluwer.

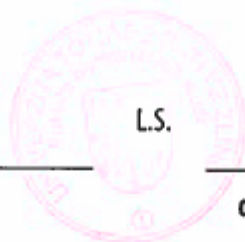
Švaříček, R., & Šedlová, K. et al. (2014). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Barbora Petrů Puhrová, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **7. října 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 9.4. 2021

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na volbu základní školy rodiči dětí předškolního věku. Teoretická část se soustředí na spolupráci mezi rodiči a mateřskou školou v oblasti přípravy dítěte na vstup do základní školy a při výběru základní školy. Dále pak na shrnutí teoretických východisek, týkající se volby základní školy rodiči dětí předškolního věku a na současnou rodinu s dítětem předškolního věku. Participanty výzkumu byli rodiče dětí předškolního věku, kteří prostřednictvím interview popsali své názory a zkušenosti spojené s volbou základní školy. Získaná data byla zpracována pomocí otevřeného kódování, následně byla interpretována a nakonec vyhodnocena. Výsledky výzkumu ukázaly, že rodičům záleží na spokojenosti, bezpečnosti, a především budoucí prosperitě dítěte na dané škole, proto základní školu pro své dítě vybírají a přistupují k této významné události se značnou zodpovědností.

Klíčová slova: volba základní školy, přechod dítěte z mateřské školy do základní školy, rodič dítěte předškolní věku

ABSTRACT

The presented bachelor thesis focuses on the choice of primary school by parents of preschool children. The theoretical part is focused on the cooperation between the parents and the kindergarten in choosing a primary school and preparing a child to enter primary school. Next is a summary of the theoretical concept concerning the choice of primary school by parents of preschool children as well as the current family of a preschool child. Parents of preschool children were participants in the research, they, through interviews, described their views and experiences associated with the choice of primary school. The obtained data were processed using open coding, interpreted and finally evaluated. The results of the research showed that parents care about the satisfaction, safety, and especially the future prosperity of the child at the school. Therefore, they approach this important event with considerable responsibility.

Key words: choice of primary school, transition of a child from kindergarten to primary school, parent of a child of preschool age

Poděkování

V první řadě děkuji své vedoucí bakalářské práce PhDr. Barboře Petřů Puhrové, Ph.D., za její cenné rady a připomínky, které pro mě byly při psaní bakalářské práce velmi přínosné. Také jí děkuji za trpělivost, ochotu, a především za kladný přístup při komunikaci, díky níž jsem se při psaní práce efektivně posouvala dál. Dále děkuji své rodině za to, že při mně stála po celou dobu studia a dodávala mně potřebnou motivaci, kterou jsem občas ztrácela. Velký dík patří rovněž mému příteli, který je mně oporou nejen v životě, ale byl pro mě největší oporou právě při psaní této práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně dne 25.4. 2021

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 OBECNÉ POJETÍ PŘEDŠKOLNÍHO A ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	12
1.1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	12
1.2 ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	13
1.3 PŘÍPRAVA DÍTĚTE NA PŘECHOD Z MATEŘSKÉ ŠKOLY DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY	14
2 VSTUP DÍTĚTE DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY JAKO VÝZNAMNÝ MEZNÍK V ŽIVOTĚ RODINY.....	16
2.1 SOUČASNÁ RODINA S DÍTĚTEM PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	16
2.2 ÚLOHA RODIČE V PŘÍPRAVĚ DÍTĚTE NA VSTUP DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY	17
2.3 SPOLUPRÁCE RODINY S MATEŘSKOU ŠKOLOU V RÁMCI PŘÍPRAVY DÍTĚTE NA ZAHÁJENÍ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY A PŘI VÝBĚRU ZÁKLADNÍ ŠKOLY.....	19
3 VOLBA ZÁKLADNÍ ŠKOLY A SOUČASNÉ ŠKOLNÍ ALTERNATIVY	23
3.1 LEGISLATIVNÍ VÝCHODISKA VOLBY ZÁKLADNÍ ŠKOLY	24
3.2 HLAVNÍ ČINITELÉ PŮSOBÍCÍ NA RODIČE PŘI VÝBĚRU ZÁKLADNÍ ŠKOLY	27
4 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	31
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
5 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	34
5.1 VÝZKUMNÉ CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	34
5.2 VÝZKUMNÁ METODA	34
5.3 POPIS VÝZKUMNÉHO SOUBORU A ZPŮSOB JEHO VÝBĚRU	35
5.4 SBĚR A ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	36
6 INTERPRETACE DAT.....	37
7 ZÁVĚRY VÝZKUMU	47
7.1 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	49
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	52
INTERNETOVÉ ZDROJE.....	56
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	57
SEZNAM TABULEK.....	58
SEZNAM PŘÍLOH.....	59

ÚVOD

Bakalářskou práci na téma „Volba základní školy rodiči dětí předškolního věku“ jsem si zvolila, jelikož si myslím, že právě toto téma je v posledních letech stále aktuálnější i vzhledem k trendům, které přináší zejména přibývající nabídka alternativních způsobů vzdělávání. Zároveň je toto téma předmětem častých diskusí, nejenom mezi rodiči, ale i mezi odborníky, kteří na něj nahlíží z různých úhlů pohledů a své poznatky poté předkládají v odborných publikacích, které se zabývají stejným anebo obdobným tématem. Pokud se poohlédneme zpět do minulosti, dojdeme ke zjištění, že právo rodičů učinit svobodnou volbu základní školy pro jejich dítě, je v České republice platné už od roku 1989. V průběhu uplynulých let se však ukázalo, že ne všichni rodiče tohoto práva dostatečně využívají, na což poukazují právě některé z výzkumů (srov. Simonová, 2015). Hlavním cílem mé bakalářské práce je tedy popsat, jakým způsobem rodiče dětí předškolního věku přistupují k volbě základní školy. V neposlední řadě mě také zajímají názory rodičů ohledně této volby a také to, jak tento významný akt vnímají. Pevně doufám, že mě zjištěné poznatky obohatí a později pro mě budou přínosné v budoucí roli rodiče.

V teoretické části bakalářské práce shrnuji teoretická východiska zaměřená na volbu základní školy rodiči dětí předškolního věku a popisuji spolupráci mezi rodiči a mateřskou školou v oblasti přípravy dítěte na vstup do základní školy a při výběru základní školy. Také charakterizují současnou rodinu s dítětem předškolního věku.

Kromě hlavního výzkumného cíle jsou definovány i cíle dílčí, které mají popsat činitele, kteří působí na rodiče během výběru základní školy, odkrýt názory rodičů na možnost volby současných vzdělávacích alternativ a objasnit, jak probíhá spolupráce rodičů s mateřskou školou při výběru základní školy. V závěru bakalářské práce předkládám odpovědi na výzkumné otázky a uvádím doporučení nejen pro mateřské školy, ale i pro rodiče.

Volba základní školy je jedno z důležitých rozhodnutí, které v průběhu života potká každého rodiče. Volbě základní školy však předchází její výběr, který je stěžejní pro učinění konečné volby. Avšak vybrat vhodnou základní školu, která bude vyhovovat nejen rodiči, ale především dítěti, může být občas složité. Proto je důležité, aby byl výběr školy promyšlený a strategický, jelikož právě volba vhodné, nebo naopak nevhodné základní školy zapůsobí na budoucí vzdělávací dráhu dítěte.

Dle mého názoru je právě vstup do základní školy velmi významným mezníkem v životě dítěte. Z toho důvodu by i rodiče měli tento akt rovněž vnímat jako zásadní událost a neměli

by volbu základní školy brát na lehkou váhu. Já jakožto budoucí učitelka mateřské školy vnímám bezpodmínečnou návaznost předškolního vzdělávání na vzdělávání základní. Právě mateřská škola je institucí, která by měla poskytnou dítěti kvalitní přípravu na školní docházku a zajistit mu tím co nejsnadnější a nejpřirozenější přechod do první třídy. Dítě se totiž bez pomoci okolních účastníků, jako jsou především mateřská škola a rodina, nemá šanci správně adaptovat na prostředí základní školy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBECNÉ POJETÍ PŘEDŠKOLNÍHO A ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

První kapitola bakalářské práce se zabývá předškolním a základním vzděláváním. V předškolních letech života dochází k formování dětské osobnosti a dítě také začíná navazovat první širší sociální vazby. Pro dítě je však tento věk zcela zásadní, jelikož tady se utváří i jeho vztah k budoucí vzdělávací dráze. Učení a vzdělávání tedy nezačíná až ve chvíli, kdy dítě nastoupí do školy, ale je započato již v mateřské škole (Ivatts et al., 2015).

Podkapitola o předškolním vzdělávání je tedy zaměřena na to, jak je předškolní docházka vymezena Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV). Dále pak na míru docházky dětí v posledních letech a s tím souvisejícím nedocházením dětí do mateřské školy. Také zmiňuji jeden z hlavních úkolů předškolního vzdělávání. Druhá podkapitola pojednává o základním vzdělávání, zde jsou především legislativně vymezeny hlavní cíle a záměry základního vzdělávání. V poslední části této kapitoly navazuji na spolupráci mateřské a základní školy, jelikož právě tato spolupráce by měla být klíčovou v přípravě dítěte na zahájení povinné školní docházky a rovněž by měla usnadnit plynulý přechod dítěte na základní školu.

1.1 Předškolní vzdělávání

Zprostředkovateli předškolního vzdělávání v České republice jsou mateřské školy. Od 1. 9. 2020 se předškolní vzdělávání organizuje pro děti ve věku od 2 do 6 let, doposud tomu bylo tak, že se předškolní vzdělávání organizovalo pro děti zpravidla od 3 do 6 let (RVP PV, 2018). Zároveň také RVP PV uvádí že „s účinností od 1. 1. 2017 je předškolní vzdělávání od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky, povinné“ (RVP PV, 2018, s. 6). To tedy znamená, že od školního roku 2017/2018 musí každé dítě ve věku pěti let navštěvovat poslední rok předškolního vzdělávání.

Již v roce 2013 byly Evropským parlamentem stanoveny společné cíle, které vytyčují míru účasti dětí na předškolním vzdělávání. Tyto společné cíle byly stanoveny následovně: „V případě dětí ve věku od čtyř let do zahájení povinné školní docházky je cílem členských států dosáhnout minimálně 95% účasti celkové cílové skupiny na předškolním vzdělávání a péči. U mladších dětí (méně než 3 roky) by mělo být dosaženo 33% účasti“ (Evropský parlament, 2013, s. 4). Česká republika na tento cíl reagovala v dokumentu Strategie vzdělávací politiky

do roku 2020, ve kterém taktéž uvedla že, „*podíl dětí ve věku od 4 let do věku obvyklého pro zahájení docházky do základní školy, který se účastní předškolního vzdělávání, by měl v roce 2020 dosáhnout hodnoty alespoň 95 %*,“ (MŠMT, 2014 in Picková, 2017, s. 52), což je značný rozdíl například oproti roku 2012, kdy docházka dětí od 4 let činila 86,1 % účasti. A právě z tohoto důvodu byla od školního roku 2017/2018 zavedena povinnost předškolní docházky v posledním roce před zahájením školní docházky, jak už bylo zmíněno výše (Picková, 2017).

Právě výzkum od Pickové (2017) poukazuje na důvody, proč některé děti mateřskou školu nenavštěvují, přičemž se zaměřoval na rodiny bez socioekonomického znevýhodnění. Výsledky výzkumu ukázaly, že zkoumané rodiny nepovažují mateřskou školu za organizaci, která má dítě rozvíjet a vzdělávat, proto své dítě do mateřské školy nevodí a raději tento volný čas využívají pro rozmanitější aktivity, které dítě rozvíjí podle jejich představ. Další důvod nedocházení dětí do mateřské školy je ten, že většina rodičů ze zkoumaných rodin nevidí smysl povinně vodit děti do předškolního zařízení, jelikož za počátek vzdělávání dětí považují až základní školu. Tato předložená studie však zkoumala pouze několik rodin z libereckého kraje, tudíž nedokázala odhalit možné jiné postoje rodin z jiných krajů či regionů.

V této kapitole bych ještě ráda zmínila jeden z hlavních úkolů předškolního vzdělávání, který vymezuje RVP PV a usiluje především o to, aby první vzdělávací kroky dítěte byly stavěny na odborně podloženém a hodnotném lidském základě a aby „*čas prožitý v mateřské škole byl pro dítě radostí, příjemnou zkušeností a zdrojem dobrých a spolehlivých základů do života i vzdělávání*“ (RVP PV, 2018, s. 7). Z tohoto můžeme usoudit, že předškolní vzdělávání může naprosto zásadním způsobem ovlivnit šance dítěte k získání pozdějšího kvalitního vzdělání.

1.2 Základní vzdělávání

Na předškolní vzdělávání bezprostředně navazuje vzdělání základní, které v České republice zajišťují základní školy. I základní vzdělávání je dle § 36 až 43 školského zákona povinné, v tomto případě po dobu devíti let (Školský zákon, 2020). Základní vzdělávání staví především na respektování a rozvíjení individuálních žákových potřeb (a to včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných i mimořádně nadaných) a také žákům poskytuje spolehlivý základ pro praktické jednání v jejich budoucím životě (RVP ZV, 2021).

V základním vzdělávání se proto usiluje zejména o naplňování těchto cílů:

- „umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení,
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci,
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti,
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi,
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci“ (RVP ZV, 2021, s. 8–9).

Na konci základního vzdělávání jsou tak žáci nabyti doposud novými osobnostními kvalitami, díky kterým je jim umožněno aktivně se podílet a zapojovat se do života společnosti, uplatňovat osvojené dovednosti v rámci jejich profese a během celého života se dále vzdělávat podle svých možností (RVP ZV, 2021).

1.3 Příprava dítěte na přechod z mateřské školy do základní školy

Mateřská škola jakožto instituce zastává velmi důležitou funkci v předškolním vzdělávání. Jejím hlavním úkolem je příprava dítěte ke vzdělávání na základní škole a jeden z jejích prvotních cílů výchovně vzdělávací práce je právě kvalitní příprava k úspěšnému zahájení školní docházky a celkově i k další vzdělávací dráze dítěte (Košťátková, 2008).

Nutno podotknout, že učitelky mateřské školy kladou na spolupráci se základní školou velký důraz, protože chtějí co možná nejlépe připravit děti na vstup do školy. Nejčastěji probíhá spolupráce formou návštěv v základní škole. Při těchto návštěvách se mohou děti účastnit výuky v 1. třídách, kde mají možnost prožít skutečné vyučování v ukázkové hodině. Často se také zařazují četné aktivity k poznávání školního prostředí. Učitelky mateřských škol usilují o to, aby se děti s prostředím školy dostatečně seznámily, proto také za tímto účelem základní školy navštěvují (Tomášová, 2012).

Další velmi důležitou formou spolupráce mateřské a základní školy je konání společných akcí, kde se mohou děti navzájem sblížovat a seznamovat se, přičemž se děti nacházejí i v jiném prostředí, než na jaké jsou zvyklé. Děti si při společných akcích mohou předávat různé dárky, výtvarné či pracovní výrobky, ale i zkušenosti. Děti z prvních tříd mohou dětem z mateřské školy ukázat svou aktovkou a školní potřeby, vyprávět jim o zážitcích v základní

škole, nebo vzpomínat na mateřskou školu (Syslová, 2016). Výhodou u takových akcí je i to, že kromě dětí se spolu setkávají právě učitelky z obou institucí, které si mezi sebou mohou taktéž předávat zkušenosti a poznatky o dětech (Mlynková, 2014). Seznamují se také s návazností Rámcových vzdělávacích programů a na základě toho uzpůsobují školní i třídní vzdělávací program.

Spolupráce mateřské a základní školy je však efektivní pouze tehdy, když jsou její cíle a přínosy zaměřovány nejen na uspokojování potřeb a rozvíjení dítěte, ale také na plynulost přechodu do základní školy. Kvalitní práce a kreativita učitelů by tedy měla být jednou z podmínek efektivní spolupráce mezi těmito institucemi, která dětem tento přechod příjemní a usnadní (Syslová, 2016).

V následující kapitole se již budu věnovat samotnému vstupu dítěte do základní školy a tomu, jak tento vstup zasahuje do života celé rodiny i dítěte.

2 VSTUP DÍTĚTE DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY JAKO VÝZNAMNÝ MEZNÍK V ŽIVOTĚ RODINY

Nástup dítěte do školy lze považovat za velmi významnou událost nejen v životě rodiny, ale i v životě samotného dítěte. Zásadní vývojový zlom nastává mezi 5. až 7. rokem dítěte, v tomto období se mění jeho psychosociální i tělesný vývoj a dítě prochází různými změnami. Rovněž je pro dítě přelomovým okamžikem zejména to, že se musí naučit umět oddalovat momentální uspokojení svých potřeb. V praxi to pro dítě znamená například to, že najednou nemůže volně střídat aktivity dle libosti, nemůže odcházet z místnosti, ani v průběhu hodiny nemůže odejít od stolu a jít se na něco podívat z okna. Musí se plně koncentrovat v určitém časovém bloku a rovněž se musí naučit spolupracovat i s těmi dětmi, které nemá příliš rádo. Jednou z nejdůležitějších věcí je také to, že se musí umět podřídit cizí autoritě. Tato jednoduchá pravidla se nám dospělým mohou zdát banální, protože se předpokládá, že dítě již dříve navštěvovalo mateřskou školu a všechny výše uvedené body by tak mělo zvládnout. Pro řadu dětí je to však velmi obtížné, jelikož nastupují do školy právě bez předchozího času stráveného v mateřské škole. Pro dítě je tak často novým a mnohdy i znepokojujícím zjištěním to, že je náhle hodnoceno za jeho výkon, kázeň, a navíc za jeho projevy chování (Šulová, 2014). Právě „*vědomí, že je dítě rodiči hodnoceno jen skrze školní výkony, skrze školní úspěšnost, může být dle našeho soudu pro začínající školáky stejně stresující jako přijetí změn denního režimu, které s sebou školní docházka nese*“ (Šulová, 2014, s. 21).

S nástupem dítěte do školy se tak mění život nejen jemu, ale také celé jeho rodině. Je tím narušen každodenní chod dne, mění se priority všech členů rodiny a také se mění způsob trávení volného času. I samotné rodiče pak může doprovázet nepříjemný pocit nervozity či stresu z této významné události. Mají obavy z toho, jak jejich dítě zapadne do nového kolektivu spolužáků, jaké bude mít známky anebo jestli bude školu a požadavky na něj kladené zvládat. Podstatné proto je, aby výběr budoucí základní školy dostatečně zvážili a zvážili také jiné dnes dostupné alternativy, kterými může být například i individuální vzdělávání.

2.1 Současná rodina s dítětem předškolního věku

Z předchozí kapitoly je již jasné, že nástup dítěte do školy nastartuje změny v dosavadním chodu celé domácnosti a chvíli trvá, než si na ně všichni členové zvyknou. Rodina však stále zůstává místem, které dítěti poskytuje útočiště, a zároveň je zázemím, kam si může přijít pro

radu a pomoc v jakékoli situaci. Tato funkce rodiny vzniká a stává se podstatnou právě v období, kdy dítě nastoupí do školy. Touto dobou se totiž zesiluje možnost jeho neúspěchu, nezdarů, či krizí (Helus, 2007).

Rodina je rovněž výjimečnou a zcela nenahraditelnou institucí, která sehraává důležitou roli v životě dítěte a působí na jeho psychosociální vývoj. Již od narození poskytuje dítěti prostor pro jeho aktivní projev, seberealizaci a kooperaci s druhými lidmi. Výchova se zpočátku realizuje především v rodinném kruhu, kde má dítě jedinečnou příležitost pozorovat chování v různých sociálních rolích (otec, matka, sourozenci, prarodiče). Zde jsou také utvářeny základy pro kvalitní mezilidské vztahy, které budou pro dítě podstatné při budování pozdějších nejen partnerských vztahů (Mertin & Gillernová, 2015).

Dle Majerčíkové (2012) má rodina s dítětem předškolního věku taktéž své zvláštnosti a ohraničuje jednu z etap rodinného cyklu. Tuto rodinnou fázi lze nazvat také jako rodinu s malými dětmi či rodinu s nejstarším dítětem do 6. roku. Doposud bezdětné partnerství dvou lidí je významně ovlivněno novými okolnostmi, které se váží právě na příchod dítěte. Mění se tak například jejich postavení ve společnosti – z prozatímních partnerů se stanou rodiče a tím dochází i v jejich intimním vztahu k největšímu naplnění, kterým je právě příchod nového člena rodiny. Rodičovství s sebou však nepřináší pouze zmíněné velké životní naplnění, znamená to také značné oběti pro rodiče, kteří se nadále nezabývají jen sami sebou, ale starají se především o svého potomka. I z toho důvodu se mnoho rodičů snaží početí dítěte co nejdéle odsouvat.

O negativních dopadech, které se váží právě na příchod dítěte, hovoří autoři Šulová et al. (2011), kteří uvádějí několik důvodů toho, proč je pro současnou rodinu charakteristickým znakem odsouvání rodičovství. Ti se domnívají, že nejčastější příčinou odsouvání rodičovství je neochota lidí ponechat své dosavadní kariéry a odepřít si tak možný kariérní vzestup, dále obava ze zásahu do ekonomiky rodiny, neochota změny způsobu života, nebo zdravotní komplikace. Rodiče nebo partneři toto rozhodnutí také mnohdy odsouvají kvůli tomu, že nemají zajištěné společné bydlení a zkrátka nechtějí přivést potomka do neúplného zázemí.

2.2 Úloha rodiče v přípravě dítěte na vstup do základní školy

Je bezesporu jasné, že v počátečních letech dítěte se na výchově a vzdělávání dítěte podílí celá jeho rodina. Rodina by tuto výchovně vzdělávací funkci měla plně zastupovat do té doby, než dítě nastoupí do mateřské školy. Poté se výchova i vzdělávání z větší části

přesouvají do kompetencí učitelů mateřských a posléze i základních škol (Mertin & Gillernová, 2015). Na začátku této kapitoly jsem již zmiňovala, jak důležitou a významnou událostí je zahájení školní docházky v očích dítěte. Role budoucího školáka je pro něj v tomto případě zcela novou životní zkušeností, a proto by ho na tuto roli měl někdo dostatečně připravit. Právě z toho důvodu považuji za příhodné připomenout, jak zásadní a klíčovou je úloha rodiče před samotným nástupem dítěte do školy. Je známo, že aby dítě mohlo do základní školy nastoupit, musí nejprve splňovat všechny požadavky v oblasti školní připravenosti a zralosti. Proto zde uvádím některá východiska a způsoby, jakými mohou (a také by měli) rodiče své dítě připravit k plnění školní docházky. Co však předchází této významné události, je právě výběr a následná volba vhodné základní školy. Před rodiči tak stojí dvě základní a důležitá rozhodnutí. Jedná se o rozhodnutí o případném odkladu školní docházky, nebo rozhodnutí o volbě základní školy, kterou bude dítě navštěvovat (Greger et al., 2015). Právě volbě základní školy se budu blíže věnovat v poslední kapitole bakalářské práce.

Do přípravy na školní docházku jsou samozřejmě kromě rodičů zapojeny i učitelky z mateřské školy, avšak samotná příprava na zahájení školní docházky nezahrnuje pouze přípravu vykonávanou učitelkami mateřských škol, jak si někteří rodiče mohou myslet. Stejnou váhu v přípravě dítěte na školu sehrává i rodina a v první řadě pochopitelně rodiče. I přesto někteří rodiče stále vkládají do učitelek mateřských škol plnou důvěru v oblasti přípravy dítěte ke zvládnutí školních povinností (Tomášová, 2012). A ačkoliv mohou někteří rodiče nabít dojmu, že jejich dítě již nepotřebuje žádnou zvláštní domácí přípravu, protože jsou přesvědčeni, že veškerou činnost v oblasti přípravy dítěte na školní docházku zajistí učitelka v mateřské škole, ne vždy tomu tak musí být (Svobodová & Simonová, 2013).

Na přípravu dítěte k zahájení školní docházky ze strany rodičů můžeme nazírat z mnoha hledisek. V publikaci od Šulové (2014) se uvádí, že příprava dítěte na školu rodičem probíhá ve třech fázích, které konkrétněji vysvětlují níže.

V první fázi se jedná o přípravu dlouhodobou a zde je důležité především to, aby rodiče se svými dětmi trávili dostatečný čas a prohlubovali mezi sebou vzájemné vztahy. Tato příprava může probíhat v průběhu celého předškolního období. Střednědobá příprava je taktéž velmi důležitá, jelikož tady se utváří vztah dítěte ke škole, a tudíž závisí na rodičích, jestli pomohou dítěti vytvořit si pozitivní, nebo v tom horším případě negativní vztah ke škole. Je dobré, když rodiče s dítětem sdílí své pocity z doby, kdy nastoupili do školy, když mu školu předem ukáží, nebo když se o škole baví se staršími dětmi v jeho přítomnosti.

Poslední fází je pak příprava krátkodobá. Rozumí se tím správnost načasování situace, kdy dítě do školy nastoupí. Je tím myšleno zejména to, že není vhodné, aby dítě nastoupilo do školy například v průběhu školního roku. Pro dítě je naopak vhodné to, aby několik dnů před prvním nástupem do školy bylo doma a připravovalo si nezbytné pomůcky a potřeby (Šulová, 2014).

Pohledy a názory na přípravu školní docházky rodičem se v odborných literaturách různí v závislosti na daném autorovi. Například autoři Greger et al. (2015) se domnívají, že by příprava dítěte k zahájení školní docházky měla probíhat ve třech liniích, kterými jsou:

- příprava dítěte na školu,
- příprava školy na příchod dětí,
- příprava na školu ze strany rodiny.

V současnosti se čím dál častěji lze setkat s tím, že na rodiče i přes veškerou snahu připravit dítě na vstup do školy může doléhat panika a stres s blížícím se začátkem školního roku. Téměř každý rodič chce zajistit dítěti co nejlepší předpoklady k jeho školní úspěšnosti, a tak často mohou svůj stres a úzkost přenášet na dítě. Někteří rodiče si totiž stále myslí, že toho jejich dítě před začátkem školního roku umí málo, a zapomínají, že méně je někdy více. Na druhou stranu by si měli být vědomi toho, že přehnaná příprava dítěte na školní docházku může mít spíše kontraproduktivní dopad na jeho pozdější výsledky ve škole. Nejpřirozeněji mohou rodiče dítěti usnadnit přípravu na školu tím, že s touto přípravou započnou včas, vysvětlí dítěti, co ho čeká u zápisu, uskuteční společný nákup školních pomůcek, připraví mu pracovní zázemí na plnění domácích úkolů nebo mu pár týdnů před začátkem školy stanoví režim dne podobný tomu školnímu (Šulová, 2014).

2.3 Spolupráce rodiny s mateřskou školou v rámci přípravy dítěte na zahájení školní docházky a při výběru základní školy

Spolupráce mateřské školy se základní školou, která je velmi důležitou součástí v přípravě dítěte na vstup do základní školy, jsem zmiňovala výše. Nyní se budu věnovat spolupráci rodiny s mateřskou školou a navážu tak na předešlou podkapitolu, kde jsem tuto problematiku již krátce zmínila.

RVP PV specifikuje spolupráci mateřské školy s rodinou a předpokládá spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání. Tato spolupráce je stavěna především na vzájemné důvěře mezi rodiči a učiteli a na základě toho si budují partnerský vztah. Výhodou mateřské školy je to,

že umožňuje rodičům i učitelům každodenní osobní kontakt, během kterého si právě zmíněnou důvěru a vztah vytvářejí. K prohlubování vztahu je rodičům umožněno zúčastňovat se akcí mateřské školy, mnohdy je jim dovoleno se na akcích také podílet, popř. je jim nabídnuto se přímo zapojovat do života mateřské školy (Tomášová, 2012).

Jelikož většinu společných akcí organizují a připravují pouze učitelé, pro které je to při všech dalších povinnostech časově náročné, rodičovskou výpomoc uvítají. Pokud se tedy do akcí a příprav podaří zapojit i rodiče, přinese to jisté výhody, které ve své knize uvádí autorka Syslová (2016):

- učitelé mají méně práce, když jim rodiče pomohou,
- rodiče do přípravy akcí vnášejí své nápady a náměty, díky kterým může být akce pestřejší,
- rodiče vidí, jak je příprava takových akcí náročná a k práci učitelů poté nejsou tolik skeptičtí.

Během přípravy společných akcí se pak rodiče a učitelé učí od sebe navzájem a mají příležitost se mezi sebou lépe poznat.

V posilování vztahu mezi rodinou a mateřskou školou také můžeme zmínit i cíle, které vedou právě ke zmiňovanému vytvoření fungujícího partnerského vztahu mezi rodiči a učiteli. Mezi tyto cíle patří např. zvyšování společných závazků rodičů a učitelů ke vzdělávacím cílům, posilování jednotlivých vzájemných vztahů, prosazování společné odpovědnosti při řešení problému nebo také zlepšení komunikace (Sheridan & Kratochwill, 2010). Pozitivní vzájemné vztahy samozřejmě ovlivňují také děti, které jsou nedílnou součástí tohoto společenství (Syslová, 2016).

Výše jsem nastínila, jak je možné prohlubovat a zlepšovat vzájemné vztahy mezi rodiči a učiteli, které jsou jedním ze základních předpokladů právě pro úspěšnou komunikaci a vzájemnou spolupráci. Obsahem této podkapitoly je však především to, jakým způsobem má probíhat spolupráce mezi zmiňovanými aktéry, aby dítě co nejlépe připravili na vstup do základní školy.

Ze strany rodiče je důležité, aby spolupráci v rámci přípravy dítěte na školní docházku s učitelem neopomíjel, a především aby se nebál komunikace. Naopak by se sám rodič měl ptát na věci, které ho ohledně dítěte zajímají, které by chtěl s dítětem procvičit nebo zlepšit, aby bylo co nejlépe připraveno do školy. Učitel, který je s dítětem v dennodenním kontaktu

a vidí ho v edukačním procesu, ví nejlépe, jak rodiči poradit (Otevřelová, 2016). V případě, že se rodič sám od sebe o výsledky v oblasti školní připravenosti dítěte nezajímá, by mu tyto informace měl poskytnout učitel sám z vlastní iniciativy. Pokud totiž v edukační činnosti nastanou potíže či nezdary, učitel je má taktně řešit s konkrétní rodinou či rodičem (Tomášová, 2012). Komunikaci tedy můžeme považovat za jeden z důležitých aspektů spolupráce mezi učitelem a rodičem (Syslová, 2016).

Mateřská škola, respektive učitelé by s rodiči měli spolupracovat nejen v přípravě dítěte na školní docházku, ale také by jim měli být nápomocni při výběru základní školy, pokud samotní rodiče váhají. V takovém případě se nabízí možnost využití diagnostického portfolia dítěte, ve kterém jsou zaznamenány komplexní výsledky diagnostické činnosti učitelů v průběhu roku. S těmito výsledky by však rodič měl být seznamován průběžně a taky s dostatečným předstihem, aby měl šanci získat představu o úrovni vývoje dítěte a mohl pro něj vybrat základní školu, která pro něj bude nejvhodnější. Rodiče mají rovněž možnost školní docházku dítěte odložit, pokud si i po zhlédnutí diagnostického materiálu nejsou jisti, zda je jejich dítě dostatečně připraveno do školy či nikoliv. Zde jim v rámci spolupráce může učitel nabídnout například konzultační hodiny, ve kterých si společně projdou jednotlivé pokroky nebo naopak neúspěchy dítěte v oblastech školní zralosti a připravenosti (Syslová et al., 2018). V těchto konzultačních hodinách se tedy mohou rodiče s učitelem pobavit o případném odkladu školní docházky.

Ačkoliv je dítě v posledním roce předškolního vzdělávání systematicky připravováno k zápisu do první třídy, není vyloučeno, že bude potřebovat zmíněný odklad školní docházky. I v takovém případě mohou rodičům pomoci konzultační hodiny s učitelem, který rodiči předloží a opodstatní důvody, proč by měl odklad školní docházky svého dítěte zvážit. O odkladu rozhoduje v první řadě pochopitelně rodič dítěte, pokud se pro něj však rozhodne, musí se k tomuto rozhodnutí vyjádřit i dětský lékař a pedagogicko-psychologická poradna, popřípadě klinický psycholog. Pokud jsou oba tyto posudky kladné, učiní závěrečné rozhodnutí o odkladu povinné školní docházky ředitel školy, ve které je dítě v řádném termínu zápisu zapsáno. Legislativní vymezení odkladu povinné školní docházky je ukotveno ve školském zákoně dle § 37 odst.1 takto: *„Není-li dítě tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte v době zápisu dítěte k povinné školní docházce podle § 36 odst. 4, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení a odborného lékaře nebo klinického*

psychologa. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku“ (Školský zákon, 2020, s. 34).

Závěrem této kapitoly mohu říci, že vstup dítěte do školy je velmi důležitým a základním mezníkem v životě jeho i v životě rodiny. Pro takto důležitý životní krok je třeba dítě co nejlépe připravit. Na pomoc a podporu by rodiče neměli zapomínat ani v průběhu školní docházky, jelikož se dítě zejména ze začátku může potýkat s prvními školními nezdary a problémy, a právě v této chvíli by mu měli být tou největší oporou. Zároveň by rodiče neměli opomíjet ani vzájemnou spolupráci mezi nimi a mateřskou školou ať už v přípravě dítěte na školní docházku, nebo při pomoci výběru základní školy. S volbou školy souvisí i působení dalších činitelů, kteří do tohoto procesu ať už záměrně, či nezáměrně vstupují a mají tak značný vliv na rodiče při tomto výběru. Působením těchto činitelů se budu zabývat ve třetí kapitole.

3 VOLBA ZÁKLADNÍ ŠKOLY A SOUČASNÉ ŠKOLNÍ ALTERNATIVY

V poslední kapitole se přesouvám k tématu volby základní školy. Skutečnost, že volba základní školy je individuálním rozhodnutím rodičů, byla již v přechozích kapitolách několikrát zmiňována. Významnost a důležitost tohoto rozhodnutí by si proto měli uvědomovat všichni rodiče, zejména však ti, kteří nemají s volbou školy doposud žádné zkušenosti a tato situace je pro ně zcela nová. Na to upozorňují například autorky Straková (2010) a Straková a Simonová (2015), které hovoří o první volbě školy jako o významném a sociálně podmíněném aspektu budoucí školní úspěšnosti dítěte.

Rodiče by se měli při výběru školy zaměřit především na ty aspekty, které se pro ně jeví jako nejdůležitější, ať už je to velikost školy, způsob vedení školy, odlišné vzdělávací programy, vzdálenost od místa bydliště, nebo například jejich předešlé zkušenosti s danou školou. Zároveň by neměli zapomínat ani na skutečnost, že dítě v dané škole bude trávit ještě několik dalších let svého života, a proto by toto rozhodnutí měli důkladně zvážit (Beníšková, 2007).

V minulosti, konkrétně do roku 1989 však rodiče právo vybrat školu pro své dítě neměli a měli povinnost ho zapsat do spádové školy. Po roce 1989 došlo k rozvolnění ve všech oblastech života a rodiče tak mohli začít vybírat i z jiných škol než ze spádových. Některé, často i zahraniční výzkumy ale ukazují, že ne všichni rodiče tohoto práva využívají. Bohužel se z dřívějších výzkumných šetření o tomto nově nabytém právu rodičů mnoho informací nedochovalo. Dle kvantitativního výzkumu z roku 2009, který realizovala společnost STEM/MARK, vyplynuly následující výsledky. Téměř polovina rodičů (45 %) si základní školu pro své dítě vybírala, přičemž se jednalo o rodiče s dobrým socioekonomickým statutem rodiny, a naopak 69 % rodičů si školu pro své dítě nevybíralo. Z této skupiny rodičů jich mělo 34 % vysokoškolské vzdělání a zbylá procenta rodičů byla bez maturity (Simonová, 2015).

Jiný výzkum zase ukazuje, že výběr základní školy ztrácí v České republice na své funkci a začíná nabývat podoby sociokulturního jevu, a to zejména pokud se jedná o rodiče z větších měst. Přičemž počet rodičů, kteří vybírali školu pro své dítě, je vyšší než počet těch, kteří považují tento výběr za důležitý. Chápeme tedy, že základní školu vybírali i ti rodiče, kteří výběr základní školy za důležitý nepovažují (Straková & Simonová, 2015).

Autorky Straková a Simonová (2015) rovněž naznačují, že tento jev může být zapříčiněn nepřímým tlakem z okolí, jelikož rodiče se při různých příležitostech setkávají s jinými

rodiči, kteří právě tuto volbu považují za důležitou a toto téma je častou náplní jejich rozhovorů či konverzací. V důsledku toho mohou právě rodiče, kteří volbu školy za důležitou nepovažují, nabýt dojmu, že nejsou dost dobrými a starostlivými rodiči, když tomuto rozhodnutí nevěnují dostatečně velkou pozornost. Proto se raději na výběr školy více zaměří, aby lépe zapůsobili na své okolí.

Z dalších studií (Dvořák et al., 2015; Kučerová et al., 2015) pak lze v souvislosti s výběrem školy rodiči vysledovat jistý trend moderní doby, kterým je zvyšující se tendence důležitosti tohoto výběru. Volba adekvátní školy pro potomka tak přestává být záležitostí pouze sociálně či geograficky omezené skupiny obyvatel. Poslední dobou byly dokonce zaregistrovány i takové případy rodičů, kteří ve snaze zapsat své dítě do jimi vybrané školy, vyčkávali již od brzkých ranních hodin před konkrétní školou, aby u zápisu byli první. Z toho je možné usoudit, že volba školy začíná hrát v životě rodiny čím dál důležitější roli (Straková & Simonová, 2015).

Tématu volby základní školy je i v zahraničí věnována velká pozornost. Možnosti různých škol, hlediska výběru a dopady konkrétního výběru na budoucnost dítěte patří k nejrozebíranějším otázkám vzdělávací politiky (Musset, 2012). Hlavní důvody jsou především dva: vliv na kvalitu škol a na spravedlivé příležitosti ve vzdělávání (Simonová, 2015).

3.1 Legislativní východiska volby základní školy

Přestože se najdou i tací rodiče, kteří volbě školy nepřikládají patřičný důraz, stále mají všichni rodiče právo učinit svobodné rozhodnutí ve volbě školy. Přitom se jim naskýtá k výběru opravdu široké spektrum různých typů základních škol. „*Právo volby je dáno školským zákonem (Zákon č. 561/2004 Sb., 2004), podle kterého žák plní povinnou školní docházku v základní škole se sídlem ve školském obvodu, v němž má místo trvalého pobytu (tato škola je označována jako spádová škola). Přesto si rodiče v případě zájmu mohou zažádat o jakoukoliv jinou školu*“ (Simonová, 2017, s. 136). Zde však záleží na řediteli dané školy, který rozhoduje o tom, jestli dítě přijme, či ne (Šulová, 2014).

Při tak nepřeborném množství různých typů škol si rodiče mohou kromě státní školy zvolit i školu soukromou, speciálně zaměřenou, alternativní anebo mohou využít i možnost individuálního vzdělávání (Beníšková, 2007). Individuální vzdělávání je v současné době umožněno pro vzdělávání na 1. i na 2. stupni základních škol, a to *podle § 41 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*

(školský zákon), ve znění účinném od 1. 9. 2016 a rovněž je v současné době umožněno každé základní škole v České republice vydat povolení k individuálnímu vzdělávání (Školský zákon, 2020).

Právě výše zmíněné alternativní školy chtějí vyrovnávat některé mezery běžného školství a umožnit četnost ve vzdělávání, aby měli rodiče možnost vybrat si z různých vzdělávacích institucí (Benišková, 2007). Alternativní školy jsou tak často zřizovány na popud rodičů, kteří nejsou spokojeni se standardem vzdělávání v běžných školách, a tak si chtějí utvořit školu podle svých představ. Vyšší poptávka rodičů ohledně alternativních způsobů vzdělávání měla za následek i vznik nových základních škol, kterých přibýlo ve školním roce 2019/2020 celkově dvacet, přičemž osmnáct jich bylo zřízeno soukromým zřizovatelem. Soukromí zřizovatelé chtějí vyhovět požadavkům rodičů, a tak se snaží o vytvoření konkurenční vzdělávací nabídky ke stávajícím nabídkám veřejného sektoru (ČŠI, 2020).

Dle typu alternativních škol rozlišujeme školy klasické reformní, církevní a moderní alternativní školy (Šulová, 2014). Pro účely své bakalářské práce jsem se rozhodla zaměřit pouze na moderní alternativní školy, se kterými úzce souvisí i moderní vzdělávací alternativy. Do kategorie moderních vzdělávacích alternativ spadá i individuální vzdělávání, kterému bych chtěla věnovat určitou pozornost i v mé praktické části.

Moderní alternativní školy a moderní vzdělávací alternativy

Pod názvem „moderní alternativní školy“ rozumíme všechny současné typy alternativních škol, které „*nejsou přímo odvozovány od koncepcí reformní pedagogiky (tj. klasické reformní školy) a nejsou zřizovány církvemi, nebo náboženskými společenstvími (tj. školy církevní)*“ (Průcha, 2004, s. 48). Tento typ škol je i ve světě velmi rozšířeným, a také vznikají stále nové alternativy, nejvíce např. ve Spojených státech amerických. Avšak Šulová (2014) se domnívá, že v České republice bychom mohli za nejznámější moderní alternativy považovat:

- projekt Zdravá škola,
- projekt Začít spolu,
- domácí vzdělávání.

Jako první bych chtěla zmínit alternativu v podobě individuálního vzdělávání. Pro tento typ vzdělávání doposud nemáme vymezen jednoznačný termín, který by tuto alternativu

výstižně charakterizoval, a proto se tak můžeme setkat se dvěma termíny, kterými jsou domácí vzdělávání a individuální vzdělávání. Přestože mají oba tyto pojmy rozdílný název, jejich význam se téměř neliší. Rovněž někteří autoři tyto dva termíny nerozlišují a užívají je ve stejném významu a někteří je naopak odlišují.

Pedagogický slovník vymezuje pojem **domácí vzdělávání** jako alternativu vůči povinné školní docházce, přičemž žák se vzdělává doma namísto ve škole. Vzdělávání žákovi zajišťuje zpravidla rodič, který musí mít ukončeno minimálně středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou. To platí pro individuální vzdělávání na 1. stupni. Pro individuální vzdělávání na 2. stupni je třeba minimálně bakalářské vzdělání toho, kdo bude dítě doma vyučovat. Méně často může do domácnosti docházet i učitel, který žáka vzdělává namísto rodičů (Průcha et al., 2013). Ovšem termín **individuální vzdělávání** je pojem, který je ukotven v legislativě školského zákona (*zákon 561/2004 Sb. § 41.*) a se kterým školský zákon také operuje. Ve své bakalářské práci jsem se tedy rozhodla raději užívat pojem individuální vzdělávání, který je dle mého názoru vhodnější.

Rodiče si tuto formu vzdělávání volí hned z několika důvodů. Jedním z těchto důvodů je především touha po inovativním způsobu vzdělávání, kterému se jejich dětem v běžných školách nedostává. Dalším argumentem rodičů je také například to, že si přejí mít větší kontrolu nad vzděláváním i výchovou svého dítěte, a proto je pro ně lepší dítě vyučovat v pohodlí domova. Někteří rodiče se totiž domnívají, že jejich dítěti není ve škole věnována dostatečná pozornost při výuce a častokrát se ve škole procvičuje i to, co zrovna dítě procvičit nepotřebuje. V ostatních případech rodiče svoje rozhodnutí zdůvodňují tím, že chtějí jejich dítě více podporovat v jeho uměleckém či sportovním nadání anebo dítě do běžné školy dát nechtějí, jelikož vyžaduje nějakou speciální péči např. má poruchu učení, nebo naopak má nadprůměrnou inteligenci (Franklová, 2015).

Tato snaha, která usiluje o vzdělávání dětí podle jiných metod, forem a způsobů, vede právě rodiče k tomu, že se uchýlí k individuálnímu, popř. jinému alternativnímu způsobu vzdělávání. Ve výroční zprávě České školní inspekce platné pro školní rok 2019/2020 rovněž můžeme najít informaci týkající se nárůstu počtu individuálně vzdělávaných dětí, který se v posledních třech letech zvýšil téměř o polovinu. Ve školním roce 2019/2020 tak mělo 3 874 žáků povoleno individuální vzdělávání (ČŠI, 2020).

Zbylými dvěma projekty, které jsem zmiňovala v úvodu (tj. projekt Zdravá škola a projekt Začít spolu), se nebudu příliš zabývat, jelikož jsou dle mého názoru v České republice poměrně rozšířeny oproti individuálnímu vzdělávání. Do projektu Začít spolu se dle

současných záznamů zapojilo 250 základních i mateřských škol po celé České republice (Step by Step, 2020) a do projektu Zdravá škola se zapojilo 439 mateřských, základních a středních škol s 68 640 dětmi, žáky a studenty (Skutečně zdravá škola, 2021). Oba programy se také mohou pyšnit téměř třicetiletou tradicí.

Ačkoliv nám výroční zprávy udávají jasné informace o počtech škol, které jsou zapojeny do projektu Zdravá škola, dovoluji si podotknout, že dle mého názoru již není o tuto alternativu takový zájem jako například o školy, které se věnují Montessori pedagogice. Proto se nyní nepatrně odkloním od moderních alternativních škol a zmíním zde asi nejznámější alternativu, kterou je právě zmíněná Montessori pedagogika. Ta se v České republice realizuje od devadesátých let a v současnosti ji zaštiťuje společnost Montessori ČR o.p.s., která byla založena v roce 1998. Za dobu své existence má za sebou tato společnost mnoho úspěchů nejen v České republice, ale i v zahraničí. Montessori škol, mateřských škol a ostatních zařízení s Montessori výukou pak najdeme v České republice dle současných záznamů celkem 154, což není mnoho oproti výše uvedeným projektům (Montessori ČR, 2020). Navzdory tomu si dovoluji tvrdit, že Montessori pedagogika je v povědomí rodičů zřejmě nejvíce známou alternativou v oblasti vzdělávání.

Četnost možností při volbě školy má taktéž zvýšit pravděpodobnost toho, že si rodiče vyberou vhodnou základní školu, která nejlépe odpovídá jejich potřebám a preferencím a kde bude jejich dítě spokojené (Gibbons et al., 2008). V souvislosti s výše uvedenými východisky se rodičům naskýtá také možnost návštěvy iportálu České školní inspekce, který je vytvořen speciálně k vyhledávání vyhovující školy podle parametrů, které jsou pro ně nejpodstatnější. Tento vyhledávač umožňuje vyhledávat základní školy např. dle velikosti školy, umístění školy, dopravní dostupnosti, zaměření školy, ceny školného, nabídky zájmových činností, způsobu hodnocení či výuky cizích jazyků. Iportál je veřejně dostupný na webových stránkách České školní inspekce v sekci “Informační systémy“ (ČŠI, 2020).

V následující kapitole se budu zabývat hlavními činiteli, kteří vstupují do procesu volby základní školy, a rodiče je při této volbě zohledňují.

3.2 Hlavní činitelé působící na rodiče při výběru základní školy

Činitelů, kteří působí na rodiče v průběhu výběru základní školy, je určitě mnoho a i z dostupné literatury, která se tímto tématem zabývá, je zřejmé, že neexistuje pouze jeden činitel, který by do tohoto procesu vstupoval. Taktéž i přes velké množství zahraničních výzkumů, jejichž hlavním cílem bylo zkoumání rodičovských preferencí, nevzešla žádná

jednotná shoda o tom, co je pro rodiče při výběru základní školy nejdůležitější (Simonová, 2017).

Proto jsem se na základě různých zdrojů a s ohledem na charakter práce rozhodla zmínit pouze následující činitele: školní zralost a připravenost dítěte, mateřskou a základní školu, blízké přátele, kvalitu vzdělávání, sociální prostředí a lokalitu.

Školní zralost a připravenost dítěte

Osobnost dítěte se nedá považovat za činitele, který by zásadním způsobem mohl ovlivnit rodiče při jeho rozhodování, jelikož dítě předškolního věku není v pozici, kdy by do výběru základní školy mohlo zasahovat. Přesto zde stále hraje svoji roli. Je totiž jasné, že aby mohl rodič zahájit výběr základní školy a následně učinit konkrétní volbu vyhovující školy, musí být dítě dostatečně zralé, jak po stránce tělesné, psychické i sociální a rovněž i dostatečně připravené ze strany rodiče a mateřské školy k plnění povinné školní docházky.

Náhle se nám zde objevují dva odlišné, a přesto velmi úzce spjaté pojmy. Hovoříme o pojmech školní zralost a školní připravenost. Tyto pojmy však významově neznamenají totéž a v zásadě se od sebe liší. Definicí, které se váží k těmto pojmům, je skutečně mnoho a taktéž různí autoři je definují několika způsoby. Například Otevřelová (2016) se domnívá, že primární funkcí těchto pojmů je zjistit, zda je dítě dostatečně připraveno na školu po všech stránkách.

Autorky Koťátková (2008) a Vágnerová (2012), které se touto problematikou také zabývají, vyjadřují definici **školní zralosti** podobným způsobem. Podle nich je školní zralost směřována na dosaženou úroveň vývoje dítěte. Do vývoje dítěte pak tedy konkrétně zahrnují vývoj v oblasti biologické, tj. výška, zdravotní stav a hmotnost; sociální, tj. úroveň paměti a řeči; a emoční, tj. do jaké míry je dítě schopno vydržet bez přítomnosti své rodiny nebo na jaké úrovni je jeho emoční stabilita. Do školní zralosti jsou tedy zahrnuty všechny oblasti a funkce lidského těla, které podléhají zrání.

Co se týká **školní připravenosti**, ta je z větší části orientována na kognitivní a sociální vývoj dítěte a také především na úroveň předškolní připravenosti z hlediska jeho schopností (Vágnerová, 2005; Zelinková, 2007).

Mateřská a základní škola

Instituce v podobě mateřské a základní školy patří taktéž mezi činitele, kteří vstupují do procesu rodičovské volby základní školy a působí na rodiče při výběru adekvátní vzdělávací

instituce pro jejich potomka. Mateřská škola je zde v pozici rádce, který může rodičům poradit s výběrem základní školy a dát mu v tomto směru nějaká doporučení. Avšak rodiče právě rady od mateřské školy ohledně volby základní školy málokdy akceptují. Rodiče zkrátka mnohdy nestojí o radu od odborníka a myslí si, že se nejlépe umí rozhodnout i bez cizí pomoci, proto jsou k připomínkám a radám od učitelů častokrát skeptičtí. Měli by však být těmto radám více naklonění a vůči učitelům mateřských škol projevovat větší důvěru (Klégrová, 2003).

Jednání základní školy může také přispět ke změně rozhodnutí rodiče. Školy se totiž mnohdy snaží podávat co nejlepší informace o kvalitě dané školy a zároveň se rodiče snaží nalákat na charakteristiky, kterými se podle nich významně liší od dalších dostupných základních škol (Simonová, 2017). Mezi školami tak funguje jistá soutěživost, jelikož konkurence škol je stále větší a větší. Dle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD) je však soutěživost mezi školami pozitivním jevem, protože přispívá k dosahování lepších výsledků žáků. „*Pouze v České republice a Estonsku platí, že školy soutěžící s jinými školami v téže oblasti o žáky dosahují v průměru lepších výsledků než školy, které konkurenci vystaveny nejsou, když bereme v úvahu socioekonomický status žáků a demografické složení i další charakteristiky škol*“ (OECD, 2013, s. 54).

Blízcí přátelé

Dalšími činiteli, kteří do značné míry mohou v konečné fázi změnit rozhodnutí rodiče, je působení blízkých přátel. Za blízké přátele obecně v této rovině považují osoby, které jsou nejbližšími společníky rodičů mimo rodinné vazby. S těmito lidmi pak přichází do styku poměrně často a jejich náklonnost k jistému jednotlivci či skupině přátel může často vést ke změně jejich rozhodnutí o volbě základní školy (Simonová, 2017).

Dle autorů Ball a Vincent (1998, in Simonová, 2017) jsou pro rodiče tedy více přínosné rady a zkušenosti právě od takových zdrojů, jako jsou jejich blízcí přátelé, než přejímání informací od jiných oficiálních pramenů.

Rodiče se velmi často orientují podle zkušeností a rad svých přátel, jelikož do nich vkládají plnou důvěru. Dle mého názoru si ale mnohdy neuvědomují, že i když se jejich přátelé mohli v minulosti setkat s negativními zkušenostmi vázanými na konkrétní školu, nemusí tato skutečnost automaticky znamenat nekvalitní úroveň školy.

Kvalita vzdělávání

Simonová (2017) poukazuje na kvalitu vzdělávání jako na důležitou vlastnost školy z pohledu rodičů. Můžeme tedy říci, že kvalitní úroveň vzdělávání lze také považovat za činitele, který může výběr školy ovlivnit. Téměř každý rodič chce, aby bylo jeho dítě kvalitně vzděláváno. Pro některé rodiče mohou být jako důležitou součástí kvalitního vzdělávání moderní pomůcky, učebnice i prostory, jiní se zase soustředí na metody učení a hodnocení výsledků (klasické hodnocení; učení škola hrou). Ačkoliv se představy rodičů jakkoliv liší, stále je zjevné, že na kvalitě vzdělávání jejich dětí jim záleží.

Sociální prostředí

Sociální prostředí také do jisté míry zasahuje do výběru základní školy a tím pádem působí na rodiče. Jedná se o prostředí, do kterého je každý člověk po narození zasazen a ve kterém v průběhu života vyrůstá. Již od nepaměti je však toto prostředí diferenciováno na dvě skupiny, kterými jsou rodiny s nižším socioekonomickým statusem a rodiny s vyšším socioekonomickým statusem. A právě na základě toho, v jakém rodinném zázemí rodiče i jejich děti žijí, se rodiče následně rozhodují, do jaké školy své dítě umístí. Zpravidla je tomu tak, že rodiče z nižších sociálních vrstev neusilují o to, aby bylo jejich dítě zapsáno do „elitní“ školy či do školy, která má lepší pověst, přestože jejich dítě disponuje stejnými a srovnatelnými znalostmi s dítětem rodičů z vyšších sociálních vrstev. Důvodem tohoto jevu mohou být především nízké vzdělání či slabé ambice rodičů. Naopak rodiče z vyšších sociálních vrstev jsou při výběru a následné volbě školy více ambiciózní a také více činní (Matějů & Straková, 2006).

Lokalita

Kromě socioekonomického zázemí hrají roli i jiné důležité aspekty. Jedním z takových aspektů je i samotná lokalita, tedy místo, kde rodiče s dítětem bydlí. Rodiče, kteří mají citové či jiné rodinné vazby k místu, kde mají své obydlí, umístí raději dítě právě do školy v jejich lokalitě (Simonová, 2015). Na tento faktor poukazují například i výzkumy od Moravcové (2005) či Simonové (2017), z kterých vyplývá, že právě vzdálenost školy od místa bydliště a dostupnost základní školy je jedním ze základních a nejčastěji rozhodujících kritérií při volbě základní školy.

4 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Teoretická část bakalářské práce byla zaměřena na tematiku volby základní školy. Tato kapitola práce komplexně rekapituluje celou teoretickou část, která měla shrnout teoretické poznatky zaměřené na volbu základní školy rodiči dětí předškolního věku a popsat spolupráci mezi rodičem a mateřskou školou v oblasti přípravy dítěte na vstup do základní školy a při výběru základní školy.

V úvodu práce jsem se zabývala obecným pojetím předškolního a základního vzdělávání, přičemž jsem se zaměřovala především na hlavní úkoly a cíle u obou typů vzdělávání. V souvislosti s předškolním vzděláváním byly zmíněny i problémy spojené s nedocházením dětí do mateřské školy, které byly podnětem pro zavedení povinného roku předškolní docházky. Je důležité neustále připomínat skutečnost, že předškolní vzdělávání může naprosto zásadním způsobem ovlivnit šance dítěte k získání pozdějšího kvalitního vzdělání.

Dále byla zmíněna současná rodina s dítětem předškolního věku a její význam při nástupu dítěte do základní školy. Role budoucího školáka je pro dítě zcela novou životní zkušeností, se kterou se dosud nesetkal, a proto by ho na tuto roli měla na prvním místě připravit především jeho rodina. Z toho důvodu věnuji významnou část kapitole týkající se přípravy dítěte na zahájení školní docházky ze strany rodiče a poté i mateřské školy. Samozřejmě popisují i spolupráci mezi těmito dvěma aktéry, která je stěžejní nejen pro kvalitní přípravu dítěte do školy, ale také by měla být rodičům nápomocná při výběru základní školy. Plynulý přechod z mateřské školy do školy základní může dítěti usnadnit taktéž fungující spolupráce a dobrá komunikace mezi mateřskou a základní školou. V jedné z kapitol jsem popsala možné formy této spolupráce, které by měly dítěti zaručit, že tento přechod proběhne co nejpřirozeněji.

V závěru teoretické části byla vymezena legislativní východiska pro volbu základní školy a také výčet současných dostupných způsobů vzdělávání včetně alternativních škol i individuálního vzdělávání. Rovněž jsem specifikovala činitele, kteří nejvíce působí na rodiče při výběru základní školy a kterým v konečném výběru přikládají největší význam. Působením těchto činitelů se zabývám i v praktické části bakalářské práce.

Ačkoliv by měla být bakalářská práce primárně zaměřena na volbu základní školy, nelze opomíjet i jiné souvislosti, které jsou s volbou základní školy úzce spjaty. Hovořím obzvláště o výběru základní školy, jelikož právě ten volbě školy předchází. Specifickou součástí nástupu dítěte do školy je kvalitní příprava na školní docházku, kterou má z velké části

zajišťovat právě rodina. Ta totiž bude dítě doprovázet především v prvních letech jeho karierní dráhy, a proto je třeba, aby se mu snažila poskytnou co nejlepší základ pro budoucí vzdělávání. I mateřská škola je jeden z významných aktérů při přípravě dítěte na školní docházku, jelikož se jedná o první vzdělávací instituci, která dítěti předává základy pro další vzdělávací kariéru. Proto je nezbytnou součástí součinnost rodiny a mateřské školy, jelikož spojení těchto dvou aktérů je důležité nejen během přípravy dítěte na školní docházku, ale také může dítěti usnadnit přechod na základní školu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

V této kapitole mé bakalářské práce se věnuji výzkumným cílům a výzkumným otázkám. Dále popisuji výzkumnou metodu, zabývám se charakteristikou výzkumného souboru a popisuji způsob jeho výběru. V neposlední řadě také popisuji sběr informací a metodu analýzy získaných dat.

5.1 Výzkumné cíle a výzkumné otázky

Hlavním výzkumným cílem této práce bylo popsat, jakým způsobem rodiče dětí předškolního věku přistupují k volbě základní školy.

K hlavnímu výzkumnému cíli jsem si stanovila tři dílčí výzkumné cíle:

Popsat činitele, kteří působí na rodiče během výběru základní školy.

Odkrýt názory rodičů na možnost volby současných vzdělávacích alternativ.

Objasnit, jak probíhá spolupráce rodičů s mateřskou školou při výběru základní školy.

Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka zní: Jak rodiče dětí předškolního věku přistupují k volbě základní školy?

K hlavní výzkumné otázce se váží i otázky dílčí:

VO I: Jací činitelé působí na rodiče při výběru základní školy?

VO II: Jaké jsou názory rodičů na volbu alternativních způsobů vzdělávání?

VO III: Jak probíhá spolupráce mezi rodiči a mateřskou školou při výběru základní školy?

5.2 Výzkumná metoda

Kvůli snaze zachytit co nejširší odpovědi rodičů byla zvolena kvalitativní výzkumná metoda. Ve výzkumném šetření byla použita metoda polostrukturovaného interview a to z toho důvodu, že nám tato metoda umožňuje zaznamenat přesné a podrobné výpovědi participantů v jejich bezprostřední podobě. Pomocí této metody můžeme participantovi pokládat otevřené otázky z určitých témat či okruhů, díky kterým můžeme lépe porozumět jeho pohledu na danou problematiku, aniž bychom jeho odpovědi omezovali například metodou dotazníku (Švaříček & Šed'ová, 2007).

5.3 Popis výzkumného souboru a způsob jeho výběru

Výzkumný soubor byl tvořen šesti rodiči dětí předškolního věku, kteří v roce 2021 zapisují své dítě do první třídy, přičemž se jednalo o rodiče primárně ze Zlínského a v jednom případě z Jihomoravského kraje. Participanty jsem vybírala záměrně, na základě stanovených kritérií, tudíž se jedná o záměrný výběr. Výzkumný soubor byl dostupný a všechny participantky byly ženy. Níže uvádím bližší charakteristiku tohoto výzkumného souboru.

Rodič číslo 1 byla žena, která má 33 let, dvě děti a s výběrem základní školy měla již předchozí zkušenost. Vystudovala střední školu zakončenou maturitní zkouškou a v současné době bydlí na vesnici.

Rodič číslo 2 byla žena ve věku 26 let, která má jedno dítě a s výběrem školy neměla žádné předešlé zkušenosti, tudíž ji tato volba čeká poprvé. Rovněž vystudovala střední školu zakončenou maturitní zkouškou a momentálně žije ve městě.

Rodič číslo 3 byla taktéž žena ve věku 38 let, která vystudovala vysokou školu, má jedno dítě a v současné době žije ve městě. Tato žena doposud neměla s výběrem školy žádné předešlé zkušenosti, avšak rozhodla se zvolit alternativu v podobě individuálního vzdělávání.

Rodičem číslo 4 byla žena ve věku 38 let, která má dvě děti a s výběrem školy tedy měla předchozí zkušenosti. Vystudovala vysokou školu a v současnosti žije ve městě.

Další žena, která představovala rodiče číslo 5, byla matka dvou dětí, která měla s výběrem školy předchozí zkušenost. Má 31 let a vystudovala střední školu zakončenou maturitní zkouškou. Momentálně žije ve městě.

Poslední rodič (číslo 6) byla žena ve věku 44 let, která má dvě děti a rovněž se již s výběrem školy setkala. Vystudovala střední školu, tudíž její nejvyšší dosažené vzdělání je maturita. V současné době bydlí na vesnici.

Shromážděné informace o participantech jsem sepsala i do tabulky, která umožňuje lepší orientaci v osobních údajích o rodičích.

Tabulka 1: Charakteristika výzkumného souboru

	Věk	Pohlaví	Zkušenost s volbou ZŠ/Počet dětí	Vzdělání	Bydliště
Rodič č. 1	33 let	Žena	Ano/ 2 děti	Středoškolské	Vesnice
Rodič č. 2	26 let	Žena	Ne/ 1 dítě	Středoškolské	Město
Rodič č. 3	38 let	Žena	Ne/ 1 dítě	Vysoká škola	Město
Rodič č. 4	38 let	Žena	Ano/ 2 děti	Vysoká škola	Město
Rodič č. 5	31 let	Žena	Ne/ 2 děti	Středoškolské	Město
Rodič č. 6	44 let	Žena	Ano/2 děti	Středoškolské	Vesnice

5.4 Sběr a analýza získaných dat

Sběr dat probíhal na přelomu měsíce ledna 2021 a pokračoval během měsíce února 2021. Pro interview jsem volila rodiče, které jsem oslovila osobně, nebo pomocí sociálních sítí a kteří měli zájem se mnou interview realizovat. Po oslovení a seznámení participantů s mým výzkumem jsme si společně domluvili termín pro online schůzku. Interview s rodiči tedy probíhaly pouze online formou přes internetovou platformu Facebook a Messenger. Všechny rodiče jsem před začátkem našeho interview upozornila, že poskytnutí informací pro mé účely bakalářské práce je z jejich strany zcela dobrovolné a celý rozhovor bude nahráván, přičemž jejich souhlas byl zaznamenán přímo do nahrávky. Dále jsem je ujistila o anonymitě poskytnutých informací. Všechna realizovaná interview jsem si v průběhu hovoru nahrávala na diktafon, abych si mohla výpovědi rodičů v případě nejasností kdykoliv zpětně přehrát. Tyto nahrávky mně rovněž posloužily k detailnímu přepisu všech interview, která jsem ihned po skončení rozhovoru doslovně přepsala do programu Word. Získaná data byla dále zpracována pomocí otevřeného kódování na základě kterého, byly utvořeny hlavní významové kategorie. Tyto kategorie byly následně interpretovány a vyhodnoceny.

6 INTERPRETACE DAT

V rámci této kapitoly předkládám výsledky výzkumu a jejich interpretaci. Z analýzy dat, kterou jsem provedla metodou otevřeného kódování, vyplynulo 5 hlavních významových kategorií. Všechny tyto kategorie budou nyní detailněji popsány a vysvětleny v pořadí, v jakém je uvádím níže. Zároveň zde příkládám i tabulku, ve které jsou uvedeny pracovní názvy kódů, na jejichž základě vznikly hlavní významové kategorie.

1. **Jasná volba**
2. **Váhání ve výběru**
3. **Argument rozhodnutí**
4. **Jiná volba vzdělávání**
5. **Mateřská škola jako pomocník při výběru základní školy**

Tabulka 2: Ukázka tvorby kategorií

Vzniklé kategorie	Ukázky kódů z analýz interview
Jasná volba	<ul style="list-style-type: none"> - předešlá zkušenost s výběrem školy, konečný výběr, zavrnutí jiné možnosti, nepřipustnost jiné možnosti, zatvrzelost rodiče, důraz na osobní zkušenost, spokojenost se spádovou školou, škola na vesnici <p>Příklad citace: „<i>Určitě ho dám sem, mně se u prvního syna osvědčila, takže druhého tam dám taky. A pak mi teda samozřejmě vyhovuje, že je to škola kousek od baráku, že syn nemusí někam každý den přejíždět sem a tam.</i>“ (R6)</p>
Váhání ve výběru	<ul style="list-style-type: none"> - nerozhodnost, nejasná volba školy, váhání, první volba, jedno dítě, běžné vzdělávání vs. Montessori
Argument rozhodnutí	<ul style="list-style-type: none"> - osobní zkušenost, předešlá zkušenost s dítětem, předešlé zkušenosti známých a příbuzných, vzdálenost od místa bydliště, hlavní prvek

	vzdálenosti, element dostupnosti, kvalita školy, orientace na místo bydliště
Jiná volba vzdělávání	- podpora společně stráveného času, možnost učit dítě podle sebe, individuální přístup, absence stresu ze zkoušení, nezájem o alternativu, nedostatečné povědomí o alternativách, otevřená možnost alternativního vzdělávání, jiný přístup ve výuce, možné obavy z alternativy, zvažování alternativy
Mateřská škola jako pomocník při výběru základní školy	- poskytování informací k zápisu, informace o okolních školách, dobrovolná rada od mateřské školy (na vyžádání), placená individuální schůzka se speciálním pedagogem

Jasná volba

Z dat, které vyplynuly z výzkumu, můžeme rodiče rozdělit na ty, kteří již zkušenost s volbou základní školy mají, a na ty, kteří se v této situaci ocitli poprvé. U všech rodičů mě zajímalo, jaký mají k volbě základní školy přístup, jaký důraz této volbě přikládají a jak tuto volbu vnímají.

Do této kategorie spadají rodiče, kteří jsou v současné době jasně rozhodnutí pro volbu konkrétní školy. Ukázalo se, že z celkového počtu šesti rodičů mají čtyři rodiče jasnou představu o tom, kterou školu budou volit. Dva rodiče (R1, R6) uvedli, že důvodem pro volbu konkrétní základní školy je fakt, že jejich první dítě navštěvuje stejnou školu nebo ji v minulosti navštěvovalo. Jedná se tedy o volbu na základě vlastní zkušenosti. Oba rodiče přitom reagovali velmi podobným způsobem: „... *Například teď se nacházím v té první situaci, kdy jedno dítě mám zapsané ve škole tady u nás na vesnici, a jsem s tou školou spokojená, takže dceru tam nyní budu přihlašovat taky.*“ (R1)

„...*my jsme fakt jakože spokojeni s touto školou. Nebo jako ... byla jsem s ní spokojená i u prvního syna... Podle mě je blbost dávat dítě zbytečně někam daleko do školy nebo do jiného města, když máte možnost zvolit školu v místě bydliště.*“ (R6) Z výpovědí rodičů je zřejmé, že se v obou případech jednalo o spádové školy.

I přístupy těchto rodičů k volbě školy jsou téměř totožné, avšak dostávají se do mírného střetu s jejich výše uvedenými názory. Oba rodiče se nechali slyšet, že výběr školy dostatečně zvažují, přičemž stěžejní myšlenkou pro ně je, aby vybrali takovou základní školu, která dítěti zajistí přívětivé prostředí, ve kterém se bude cítit spokojené a bude tam chodit rádo. O tom hovoří i rodič č. 1 zde: „*Ano, to každopádně, jako rodiče mě zajímá budoucnost mého dítěte, takže bych ho nepřihlásila někam, kde se mi to nezamlouvá, nebo třeba někam, kde vím, že by nebylo spokojené.*“ (R1)

A rodič č. 6 rovněž apeluje na to, že jeho hlavním cílem je vybrat základní školu, kde bude jeho dítě spokojené a bude tam mít své kamarády: „*Já nejsem asi ten typ, co by vybíral nějakou výběrovou školu, jo, spíš chci, aby se to dítě tam cítilo dobře, a ne aby tam bylo jenom z mojí iniciativy. Tady v té naší spádové škole vím, že bude mít kamarády ze školky, takže nejspíš tam bude spokojený.*“ (R6) Tito rodiče shledali tento požadavek u základní školy, se kterou mají dřívější zkušenost, a tudíž můžeme předpokládat, že žádné jiné základní školy nebrali při rozhodování v potaz a jejich volba byla od začátku jasná.

Rodič č.6 (R6) ještě dodal, že ačkoliv výběru školy přikládá značný důraz, nepovažuje to za hlavní aspekt v životě dítěte. To dokládá i následující citace: „*Beru to jako součást takové dejme tomu životní etapy, jednou to stejně čeká všechny a ten rodič to prostě bude muset udělat...*“ Z toho vyplývá, že volbu školy vnímá jako jednu ze životních etap, se kterou se dřív nebo později bude muset potýkat každý rodič.

Zbylí dva rodiče (R3, R5), kteří se s volbou školy doposud nesetkali, se také při konečném výběru orientovali na základní školy v okolí. Avšak pouze jeden z nich se nakonec rozhodl zvolit alternativu v podobě individuálního vzdělávání, protože škola, která se mu jevila jako nejvhodnější, se nachází příliš daleko. To vyjádřil slovy: „*Potom jsem vlastně narazila na tuto konkrétní školu MODRÁ, ale pak jsem zjistila, že je až ve městě XY, což je od nás cca 200 km, takže to určitě není na denní dojíždění pro prvňáka. Takže to mě ještě více utvrdilo v tom, že domácí vzdělávání bude správná volba.*“ (R3)

Rodič č. 5 (R5) se nakonec rozhodl pro nejdostupnější variantu a tou je tedy volba spádové školy: „*...Tady tu školu jsem vlastně vybrala i z toho důvodu, že je to kousek od místa bydliště a všechny děti tady z okolí chodí sem do města XY do školy. Takže tam budou mít i svoje kamarády.*“ (R5)

Tito rodiče (R3, R5) vyjádřili velmi podobný názor v otázkách týkajících se přístupu a důležitosti volby školy, který staví na předchozím zjišťování informací o dané škole. Z toho

vyplývá, že také přistupují k volbě školy s jistou zodpovědností a věnují jí značnou pozornost. Jeden z nich uvedl, že právě předchozím zjišťováním informací o konkrétní škole lze předejít určitým konfliktům či nespokojenosti s danou školou. Pro druhého rodiče, který si ovšem zvolil cestu individuálního vzdělávání, hraje taktéž významnou roli zjišťování informací o školách, které se mu zamlouvají: *„Já si myslím, že i když jsem si teda zvolila tady to domácí vzdělávání, tak je podstatné to, aby si rodič uměl zjistit, pokud možno, nějaké informace ohledně spolupráce té dané školy, jak třeba ta škola komunikuje, jestli je na to vedení spoleh atd...Protože pro mě je tohle hlavně při této formě vzdělávání to nejdůležitější.“* (R3) Zde je tedy evidentní, že se tento rodič zaměřoval především na kvalitu spolupráce a komunikace, kterou jsou jednotlivé školy schopny zajistit. Při individuálním vzdělávání je totiž tato vlastnost jednou z nejdůležitějších, kterou by škola měla disponovat.

Váhání ve výběru

V předchozí kategorii byli zmíněni rodiče, jejichž volba základní školy je ve fázi konečného výběru. Zde se tedy zabýváme rodiči, kteří se zatím pro konkrétní základní školu nerozhodli. Ve výběru konkrétní školy váhali dva ze šesti rodičů. Ukázalo se, že důvody jejich dosavadní nerozhodnosti jsou ale rozdílné. Rodiče č. 4 vedlo k váhání to, že se již v minulosti setkal s volbou základní školy u prvního dítěte, avšak s vybranou školou neměl pozitivní zkušenost a objevily se i komplikace s nespokojeností ze strany dítěte: *„Dcera si prostě nesedla s učitelkou, dostala paní učitelku důchodkyni a prostě ten její styl učení... to je jak před třiceti lety. To mně úplně drásá nervy.“* (R4) Proto druhý výběr školy zvažuje pečlivěji a přistupuje k němu zodpovědněji. Zároveň ale pociťuje obavy z toho, že i přes veškerou snahu, kterou při výběru základní školy vynaloží, se jeho dítěti jím zvolená škola nebude líbit, přestože on bude toho názoru, že pro něj vybral tu nejvhodnější školu. Také je přesvědčen, že volba školy důležitá je, avšak nedá se považovat za jeden z nejvýznamnějších mezníků v životě dítěte, jelikož závisí i na dítěti, jak se na dané škole uchytlí. *„Považuji to za důležité, i když teda si nemyslím, že je to rozhodující v jeho životě, protože pak už záleží především na tom dítěti, kam se bude ubírat a jak bude na té škole působit. Každopádně zvažuju různé okolnosti u každé školy.“* (R4) I přes všechna výše uvedená mínění zvažuje výhody a nevýhody různých škol a neponechává tuto volbu náhodě.

Váhání druhého rodiče bylo jednoduše podmíněno tím, že ho tato volba čeká poprvé, proto není stále zcela jistě rozhodnutý pro konkrétní školu. Tento rodič se také snaží k volbě školy přistupovat zodpovědně a základní školy mezi sebou porovnává *„Já si myslím, že na výběru školy si dávám záležet dost, zvažuju pro a proti, protože jak si řekla, nechci, aby se pak třeba*

moje dítě na té škole necítilo dobře a věděla jsem, že tam chodí nerado. Takže ano, výběr školy považuju za důležitý.“ (R2) Zároveň usiluje především o to, aby jeho dítě vybranou školu navštěvovalo rádo, cítilo se tam bezpečně a především spokojeně.

Argument rozhodnutí

V této kategorii se věnuji působícím činitelům, kteří vstupují do procesu volby základní školy a na základě kterých se rodiče rozhodli nebo teprve rozhodují pro konkrétní školu. Každý rodič má předtím, než s výběrem školy započne, stanoveny určité požadavky, které od dané školy očekává, a podle toho se poté zaměřuje i na určitý okruh základních škol. Mohu konstatovat, že rodiče za hlavní působící činitele považují: **vzdálenost školy od místa bydliště, osobní zkušenost** s danou školou či **osobní zkušenost známých** a pouze v jednom případě byla jako hlavním působícím činitelem shledána **kvalita školy**.

Orientaci na volbu základní školy v místě bydliště jsem zaznamenala u třech ze šesti rodičů (R2, R4, R5). Tito rodiče uvedli vzdálenost jako hlavního činitele, který ovlivňuje jejich výběr především z toho důvodu, protože se bojí o bezpečnost svého dítěte, a nepřejí si, aby muselo samo dojíždět do vzdáleného místa. To zdůrazňuje i R4, který řekl, že by se jejich spádová škola nacházela v centru města, problémem je dopravní dostupnost dané školy. „...*My jsme v tuto chvíli spádový pro jinou školu, která je v centru města, a to se nám úplně nelíbí, že bychom ho měli vozit tam. Pro nás je to totiž hodně z ruky, jako je tam horší dopravní dostupnost, byť je to teda v centru města, a hlavně teda kvůli tomu provozu a časem bude jezdit sám z té školy, takže i z hlediska nějaké jeho bezpečnosti a tak dál, tak proto se nám tahle škola nelíbí.*“ (R4) Proto hledají jinou školu, avšak stále se zaměřují na základní školy v blízkém okolí. Někteří rodiče jsou rovněž pracovním vytížení a každodenní zajišťování cesty dítěte do školy by pro ně bylo časově náročné, proto je pro ně nejlepší volba školy v místě bydliště.

Primárně je tedy pro tuto skupinu rodičů rozhodujícím elementem vzdálenost, vzápětí však dodávají, že i zkušenosti známých či přátel pro ně mají velkou váhu, ne však rozhodující, jak například uvedl i rodič č. 2. „*No tak u mě hraje hodně roli ta vzdálenost, jak už jsem říkala na začátku. Rozhodně nechci, aby syn v první třídě dojížděl sám někde daleko, kde to nezná a já, nebo manžel bysme ho tam neměli čas vozit. Chci, aby se mohl dostat do té školy snadno i pěšky... S kamarády, kteří mají děti ve stejném věku, jsem to už samozřejmě taky probírala, ale to pro mě není hlavní kritérium, podle kterého bych se rozhodovala.*“ (R2)

Další dva rodiče (R1, R6) pokládají svoji osobní zkušenost na první příčku při rozhodování o volbě základní školy. Ovšem ihned na druhou pozici rodiče staví činitele v podobě vzdálenosti školy od místa bydliště. To jasně zdůrazňuje i R6, který uvedl, že: „*Určitě ho dám sem, mně se u prvního syna osvědčila, takže druhého tam dám taky. A pak mi teda samozřejmě vyhovuje, že je to škola kousek od baráku, že syn nemusí někam každý den přejíždět sem a tam.*“ (R6)

I rodič č. 1 zastává podobný názor: „*Dcera nyní navštěvuje MŠ, která spadá právě pod stejnou základní školu, kam ji budu zapisovat. Zároveň jsem tuto školu zvolila proto, protože tam už jedno moje dítě chodí a já jsem s tou školou spokojená, takže to byla jasná volba. Podle mě je blbost dávat dítě zbytečně někam daleko do školy nebo do jiného města, když máte možnost zvolit školu v místě bydliště.*“ (R1) U obou rodičů si tak můžeme všimnout jisté zatvrzelosti názoru ohledně konkrétní základní školy, a to vždy s důrazem na osobní zkušenost.

Pouze jeden rodič (R3) vyjádřil názor, který se odlišoval od názorů předchozích rodičů. Tento rodič byl rovněž zpočátku ovlivněn zejména vzdáleností školy od místa bydliště „*tak to byla v podstatě spíš náhoda, já jsem teda hledala první něco v blízkém okolí...*“ (R3), avšak zároveň chtěl pro své dítě zvolit co nejkvalitnější školu, která je něčím specifická. Bohužel žádná z dostupných škol v jejich lokalitě se mu nejevila jako dostačující, a proto se rozhodl zvolit základní školu, která je několik set kilometrů vzdálená, avšak kvalita školy je zde podle něj na velmi vysoké úrovni. Vysokou úroveň kvality v dané škole rodič popisuje takto: „*Libí se mi ten jejich princip, že je to svobodná demokratická škola a celkově se mi líbí ta jejich filozofie vzdělávání.*“ (R3). S ohledem na vzdálenost školy musel tedy rodič učinit jistý kompromis, protože se jím vybraná základní škola nachází příliš daleko, a proto se rozhodl využít možnosti individuálního vzdělávání. Proč se rodič č.3 pro tuto alternativu rozhodl, popisuje zde: „*Potom jsem vlastně narazila na tuto konkrétní školu MODRÁ, ale pak jsem zjistila, že je až ve městě XY, což je od nás cca 200 km, takže to určitě není na denní dojíždění pro prvňáka. Takže to mě ještě více utvrdilo v tom, že domácí vzdělávání bude správná volba.*“ (R3) Je tedy zřejmé, že ačkoliv byla na počátku nejvíce působícím elementem při výběru školy vzdálenost, rodič stále více tíhl k tomu, aby jeho dítě bylo především kvalitně vzděláváno. Byl tedy ochoten učinit rozhodnutí ve prospěch dítěte, čímž byla volba individuálního vzdělávání.

Jiná volba vzdělávání

Jinou formou vzdělávání se rozumí volba nejrůznějších dostupných alternativ v podobě alternativních škol či individuálního vzdělávání. Tuto možnost vzdělávání si zvolil pouze jeden rodič (R3), který si vybral jako alternativní způsob právě individuální vzdělávání. Ostatní rodiče se při výběru a následné volbě školy přiklonili ke klasickému způsobu výuky a zvolili běžnou základní školu.

Rodiče, kteří se rozhodli pokračovat ve vzdělávání dítěte běžným způsobem, zastávají víceméně stejný názor a jejich argumenty ohledně volby alternativních způsobů vyučování se tak u všech rodičů opakují. V tomto případě se jednalo o čtyři rodiče (R1, R4, R5, R6) z celkových šesti. Důvodem jejich rozhodnutí bylo to, že nemají dostatečné informace ani povědomí o benefitech, jaké alternativní školy přinášejí, tím pádem o ně nejeví zájem a jsou vůči alternativním školám neotevření: „*O alternativních školách jsem nepřemýšlela, nechci tento způsob vzdělávání nějak hanit, ale prostě nic mi to neříká... možná že kdybych znala někoho, kdo tam dítě má, a zjistila si nějaké informace, tak bych třeba změnila názor, ale raději dám své dítě do běžné školy.*“ (R1) Rodiče také často jinou a mnohdy vzdálenější alternativu volit nechtějí, jelikož jim přijde zbytečné vozit své dítě do jiné vzdálenější školy, a to vše pouze na úkor svojí pohodlnosti. O tom hovoří rodič č. 5: „*Tu školu vlastně budu mít nebo máme kousek od domu a jakože vozit děti třeba do města XY do nějaké speciální školy, tak to mi přijde docela zbytečné.*“ (R5) Dalším důvodem je nesouhlas rodičů s tímto způsobem vzdělávání a také to, že s alternativními školami nemají doposud žádné zkušenosti, proto tuto volbu nechtějí riskovat. Jeden z nich (R6) dokonce argumentuje tím, že volba jiné než základní školy v místě bydliště by mohla mít za následek utnutí kontaktů s vrstevníky dítěte, na to upozorňuje i zde: „*Můj názor je takový, že jakmile bych dala syna třeba do města do školy, tak by tam měl úplně jiné kamarády a celkově už by se víc orientoval na to město...No a tady u nás, co má teď kamarády, tak by s nima postupem času ztratil kontakt a už by se pak tak nestýkali v pozdějším věku.*“ A dodává: „*...podle mě je blbost dávat dítě zbytečně někam daleko do školy, nebo do jiného města, když máte možnost zvolit školu v místě bydliště. Ale zas chápu, že někdo prostě chce nějakou třeba lepší školu nebo školu jiného zaměření.*“ (R6)

Jeden rodič (R2) vyjádřil kladný názor k Montessori pedagogice, a dokonce se nebránil tomu, že by se pro tuto volbu alternativy rozhodl. R2 uvedl: „*Vím, že tady ve městě je právě základní škola, která je běžná, ale taky má tuším tři třídy, které jedou Montessori pedagogiku. To je právě ta škola, která se mi nejvíc zamlouvá a uvažovala jsem, že bych*

třeba syna i do té Montessori třídy dala, ale má to i nevýhody.“ (R2) Zároveň dodává, že hlavní výhody Montessori pedagogiky spatřuje v tom že: *„... děti můžou pracovat víc samostatně, že jim ta učitelka dává víc prostoru, no a taky to, že při výuce používají nějaké speciální pomůcky. Potom třeba nepíšou ani žádné testy nebo je učitelka nezkouší, takže se to dítě nemusí bát, nebo být skrz to nějak ve stresu jo.*“ (R2) Rodiči se tedy na této alternativě líbí především jiný přístup ve výuce a je pro tento způsob vzdělávání otevřený, kromě toho je však rodič stále z poloviny nakloněn i k volbě běžné základní školy. Ani to však nevylučuje skutečnost, že možnost volby jiného typu vzdělávání by tento rodič ocenil.

Rodič č.3 byl jediný, který se rozhodl pro alternativu v podobě individuálního vzdělávání, jak jsem již avizovala na začátku této kategorie. Nutno podotknout, že podnětem pro toto rozhodnutí byl požadavek rodiče na vysokou a kvalitní úroveň dané školy. Základní škola, která splňovala tento požadavek, se však nachází daleko, proto se rodič využil možnost individuálního vzdělávání. Zároveň však spatřuje mnoho výhod, které s sebou tato forma vzdělávání přináší. Jedná se zejména o časovou flexibilitu učení, větší možnost v propojování předmětů, a především možnost učit dítě podle sebe, dle svých vlastních osnov. Konkrétně rodič uvádí: *„Obrovská výhoda u domácího vzdělávání je styl učení jo, že v podstatě se s ní budu moct učit, co chci, a to nepodstatné nemusíme třeba probírat tak dlouho, jak by to bylo ve škole. Taky budeme moct probírat to učivo ve větších souvislostech, třeba i různé předměty můžeme propojovat. V podstatě se to dítě může učit, co chce a kdy chce, a nebude třeba ve stresu, že do zítřka musí perfektně umět napsat písmeno B nebo přečíst básničku ve slabikáři. V tomto je to prostě z mého pohledu výhoda. No a taky je velké plus to, že je jedno, jestli se budeme učit ve středu, nebo v sobotu, nebo si třeba dáme den volno. Prostě je to časově flexibilnější, což je taky fajn.*“ (R3) Rovněž je dle něj individuální vzdělávání skvělým zpestřením oproti běžnému vyučování ve škole, kde děti obvykle sedí jen v lavici a poslouchají výklad učitele. Největší uspokojení však rodič nachází v tom, že individuální vzdělávání mu dá více prostoru pro trávení společného času s dítětem, který kvůli náročnému zaměstnání doposud neměl.

Mateřská škola jako pomocník při výběru základní školy

Úloha mateřské školy v oblasti spolupráce s rodičem v přípravě dítěte na školní docházku by měla být důležitou součástí předškolního vzdělávání. I ta totiž hraje významnou roli ve volbě základní školy, jelikož kvalitní příprava ze strany mateřské školy by měla zaručit úspěšnost dítěte k zahájení povinné školní docházky. Efektivitu přípravy dítěte na školní

docházku může o to více podpořit právě rodič, který bude s mateřskou školou spolupracovat a doma bude plnit zadané úkoly, které vyžaduje mateřská škola.

Kromě spolupráce v rámci přípravy dítěte na zahájení školní docházky však probíhá i spolupráce mezi rodičem a mateřskou školou při výběru základní školy. Rodiče jmenovali jako formy probíhající spolupráce práci s portfoliem dítěte, individuální konzultace se speciálním pedagogem či učitelem a podávání informací od mateřské školy k zápisu do okolních základních škol. Ohledně poskytování informací k zápisu hovoří rodiče zde: „*No víte, já nejsem zrovna ten typ, co si nechá do něčeho tak zásadního mluvit (smích), podle mě se umím nejlépe rozhodnout sama. Ale školka nám jako rodičům poskytuje vždy informace o různých základních školách v okolí a dávají i třeba potřebné informace k zápisu.*“ (R1)

„*Potom nám poskytují i informace k zápisu a většinou je mají uvedené i na webových stránkách. Mně osobně ale s výběrem školy MŠ nijak nepomáhá, rozhoduju se sama.*“ (R2)

Portfolio dítěte si může rodič prohlédnout v rámci třídních schůzek, které se v mateřské škole konají. Na základě informací z portfolia je možné odhalit nedostatky v připravenosti dítěte na základní vzdělávání a dále se lze s učitelkou dohodnout na tom, co je potřeba s dítětem více procvičovat v rámci domácí přípravy, aby tak dítě získalo lepší pozici pro vstup na základní školu. Díky této spolupráci bude mít rodič mnohem lepší představu o úrovni přípravy vlastního dítěte k dalšímu vzdělávání. Tuto skutečnost zmiňuje R2: „*Učitelky nám třeba průběžně na třídních schůzkách, které se v MŠ konají, dávají k nahlédnutí portfolio, kde vidíme různé práce a úkoly dětí, které dělají ve školce. Rodič tam vlastně může vidět, jak na tom to jeho dítě je, potom se třeba může s tou učitelkou domluvit, co s ním doma bude procvičovat, když někde zaostává a tak. No někteří rodiče o to vůbec zájem nemají, ale je jich málo...*“ (R2) Rodič může následně na základě dosažených výsledků z portfolia posoudit, zda je jeho dítě připraveno na zahájení školní docházky, či nikoliv. Nedostatečně připravené dítě totiž nemůže zahájit povinnou školní docházku a tím pádem je volba směřována na odklad povinné školní docházky. Pokud si rodič není jistý, zda zvolit odklad, může se obrátit i na pedagoga, který mu poradí, stejně tak jako ho může požádat o pomoc při výběru základní školy. Rodič č. 2 také dodává, že většina rodičů o portfolio dítěte nejeví zájem, on sám ovšem do portfolia svého dítěte nahlíží pravidelně. Kromě třídních schůzek zmiňuje jeden rodič (R6) i to, že jejich mateřská škola nabízí rodičům dětí předškolního věku individuální konzultace se speciálním pedagogem, který s dětmi procvičuje hlavní oblasti, které jsou stěžejní k zahájení povinné školní docházky:

„pak teda můžete zaplatit nějakou individuální schůzku s tím speciálním pedagogem a s dítětem, ale to jsem ještě nevyužila.“ (R2)

Zatímco rodiče uvedli, že co se týká výběru základní školy, jsou jim ze strany mateřské školy poskytovány informace k zápisu do spádových škol i do škol v blízkém okolí, také jsou jim k dispozici individuální konzultace s pedagogem či portfolio dítěte, dva rodiče (R4, R5) tvrdí, že mateřská škola vyvíjí v tomto směru malou iniciativu. Podle nich s nimi mateřská škola výběr školy neřeší a nedostávají žádné informace k zápisu ani doporučení o základních školách v okolí. To zmiňují i zde: *„Ze školky mi neradil nikdo, prostě jsem to brala tak, že to závisí na mě, protože já jsem jako rodič a hotovo. Třeba k tomu ještě dostanem nějaké informace, jako k zápisu nebo tak, ale nevím, jestli už není pozdě. Ted' už má podle mě většina rodičů nějakou školu vybranou, no.“ (R5)*

„Oni to vůbec neřeší, nebo já to s nima aspoň nijak nekonzultuju. Já si myslím, že to je jako věc rodičů tady to.“ (R4) Je však zjevné, že i když se těmto rodičům nedostává od mateřské školy žádných informací, nevadí jim to a jsou přesvědčeni, že jim mateřská škola s výběrem základní školy radit nemusí. Stejně tak tuto skutečnost přiznávají i ti rodiče, jejichž mateřská škola s nimi v rámci výběru základní školy spolupracuje.

7 ZÁVĚRY VÝZKUMU

Na základě získaných dat byly sumarizovány výsledky výzkumu, které předkládám v této kapitole, a to formou odpovědí na výzkumné otázky. Také uvádím doporučení do praxe nejen pro mateřské školy, ale i pro rodiče.

Hlavní výzkumná otázka: Jak rodiče dětí předškolního věku přistupují k volbě základní školy?

Výzkum ukázal, že přístupy, pohledy a názory týkající se volby základní školy nejsou u všech rodičů jednotné. Přístupy nezkušených rodičů se ukázaly být znatelně odlišné oproti přístupům rodičů zkušených. Rozdíly byly zaznamenány především v míře zodpovědnosti, jakou rodiče do této volby vkládají. Nezkušení rodiče přistupují k volbě školy zodpovědněji, jelikož se s ničím podobným doposud nesetkali, a proto se snaží informace o základních školách sumarizovat, třídít a porovnávat, aby předešli možným nedostatkům a jejich volba byla vyhovující. Zkušení rodiče se v případě spokojenosti s dříve zvolenou školou orientovali vždy na tu stejnou základní školu a jejich přístup k volbě školy byl o trochu laxnější. Je totiž zřejmé, že oproti nezkušeným rodičům výběru nevěnovali tolik času, jelikož základní školu, pro kterou se rozhodli, měli již předem jasně danou a nad výběrem jiné možnosti potažmo ani neuvažovali. V konečném výsledku však nelze tvrdit, že by některý z rodičů ponechával volbu základní školy náhodě a považoval tuto volbu za banalitu. Přestože jsou někteří rodiče zastánci názoru, že volba základní školy není pro dítě rozhodujícím mezníkem v jeho životě, volbou školy se zaobírají všichni z rodičů a záleží jim na spokojenosti, bezpečnosti, a především budoucí prosperitě dítěte na dané škole.

Díličí výzkumná otázka č. 1: Jací činitelé působí na rodiče při výběru základní školy?

Mezi nejčastější činitele, kteří působí na rodiče při výběru základní školy, řadí rodiče činitele v podobě vzdálenosti školy od místa bydliště, osobní zkušenosti nebo osobní zkušenosti známých a kvality školy. Pro rodiče, pro které byla při výběru základní školy rozhodující její vzdálenost od místa bydliště, bylo hlavním cílem zajistit pro jejich dítě co nejvíce bezpečnou a časově nenáročnou cestu do školy. Postupem času ho totiž rodiče přestanou do školy dovážet a dítě tak bude nuceno cestovat samo. S tím souvisí i to, že někteří z rodičů se jen na úkor své pohodlnosti nechtějí starat o to, jak dítě do školy dopraví, a proto volí základní školu v místě bydliště, jelikož je velmi blízko od domova a dítě do ní může chodit i pěšky.

Osobní zkušenosti byly také rodiči shledány jako častý činitel, kterému přiřkládají hlavní význam při rozhodování o volbě školy. Dá se však předpokládat, že rozhodování na základě osobní zkušenosti mohou uplatňovat pouze ti rodiče, kteří se již v minulosti s volbou základní školy setkali. Tito rodiče jsou ale svou osobní zkušeností natolik omezení, že se v důsledku toho o jiná možná východiska volby školy vůbec nezajímají. Ukázalo se, že tento činitel také často souvisí i se vzdáleností školy od místa bydliště. Pokud mají rodiče pozitivní osobní zkušenost se základní školou v jejich lokalitě, je pro ně výběr školy o poznání jednodušší a snadnější a pro rodiče to znamená méně starostí, které jsou spojené s volbou základní školy. Zkušenosti známých a přátel mají na rodiče také značný vliv, vždy se však raději orientují na základě svých vlastních zkušeností, pokud nějaké mají, až poté se obrací na své známé a přátele.

Kvalita školy se ukázala být ojedinělým činitelem, jelikož byla zaznamenána pouze v jednom případě, a to u rodiče, který si zvolil individuální vzdělávání. V tomto směru na rodiče nejvíce působila kvalita školy jako celku, přičemž významnost přisuzoval zejména kvalitě komunikace a spolupráce, které jsou různé základní školy schopny zajistit.

Dílčí výzkumná otázka č. 2: Jaké jsou názory rodičů na volbu alternativních způsobů vzdělávání?

Otázka týkající se alternativních způsobů vzdělávání vzbudila u rodičů značný rozruch. Rodiče před alternativními školami často zavírají oči a většina z nich nad takovou volbou ani zdaleka neuvažuje. Hlavním důvodem je to, že nemají o způsobech a principech, na jakých jednotlivé alternativní školy fungují, žádné povědomí, a proto jsou vůči nim neotevření a skeptičtí. Dalším důvodem je také dosavadní nezkušenost rodičů s tímto způsobem vzdělávání, proto tuto volbu nezvažují. Z toho vyplývá, že i když mají rodiče možnost vybírat z mnoha vzdělávacích alternativ, stále se více přiklání k volbě běžné základní školy. Avšak našel se i jeden rodič, který nad volbou alternativy uvažoval, ovšem pouze v jednom případě byla alternativa zvolena.

Dílčí výzkumná otázka č. 3: Jak probíhá spolupráce mezi rodiči a mateřskou školou při výběru základní školy?

Co se týká spolupráce s mateřskou školou ohledně výběru základní školy, zde se rodiče dělí na dvě poloviny. Část rodičů uvedla, že jsou jim od mateřské školy poskytovány informace k zápisu do okolních i spádových škol, je jim umožněno nahlížet a pracovat s portfoliem dítěte a objevila se i zmínka ohledně nabízení individuálních konzultací s rodičem, ať už

ohledně přípravy dítěte na školní docházku, anebo ohledně pomoci výběru základní školy. Přestože se však rodičům tato možnost v podobě individuálních konzultací nabízí, žádný rodič ji nevyužívá. Druhá část rodičů se shodla na tom, že se mateřská škola na výběru základní školy nijak zvlášť nepodílí a ze strany mateřské školy pocítuje nedostatečnou iniciativu ohledně poskytování jakýkoliv informací týkajících se zápisů či doporučení o okolních školách. Avšak bez ohledu na to, zda rodiče dostávají či nedostávají rady a doporučení od mateřských škol, se všichni rodiče přiznávají a jsou přesvědčeni o tom, že se o výběru základní školy s mateřskou školou radit nepotřebují. Proto případná doporučení a rady od mateřské školy neberou při výběru základní školy v potaz. To se týká rodičů zkušených i nezkušených.

Tématu volby základní školy se věnují i autorky Straková a Simonová (2015) v publikaci „Výběr základní školy v ČR a faktory, které jej ovlivňují“. Podobně jako ony, jsem i já ve své bakalářské práci dospěla k závěru, že zkušení rodiče (oproti rodičům nezkušeným) nad výběrem školy nestrávili tolik času, jelikož základní školu, pro kterou se rozhodli, měli již předem jasně danou. Bylo tak učiněno na základě jejich předchozích zkušeností s konkrétní školou, tudíž se dá předpokládat, že volbou jiné možnosti ani nezvažovali. Výše zmíněný výzkum rovněž poukazuje na to, že někteří rodiče věnují výběru hodně času a úsilí, jiní se rozhodnou na základě nahodilých doporučení a neinvestují do něj žádnou práci.

7.1 Doporučení pro praxi

Výsledky mé práce mohou posloužit k zamyšlení zejména pro rodiče ohledně jejich postoje ke spolupráci s mateřskou školou ve výběru základní školy. Rodiče by si měli uvědomit, že mateřská škola a pedagogové v ní mohou mít s výběrem základní školy více zkušeností než samotní rodiče, zejména v případě, když je rodič před tuto situaci postaven poprvé v životě. Za příhodné bych tedy považovala zlepšení této spolupráce obzvláště ze strany rodičů. I když výsledky mé práce jasně naznačují, že se mateřské školy snaží být rodiči co nejvíce nápomocni při výběru základní školy tím, že mu poskytují potřebné informace k zápisu, či mu nabízejí individuální konzultace k této problematice, stále jsou tu i takové mateřské školy, které toto neposkytují. Tímto bych tedy chtěla apelovat na ty mateřské školy, které tak nekonají, aby začaly na této spolupráci více pracovat a vyvíjely větší iniciativu při zapojení do výběru základní školy. Naprosto však chápu, že není snadné podsouvat rady těm rodičům, kteří o ně nestojí a jsou přesvědčeni, že si základní školu dokáží zvolit i bez cizí pomoci, tedy i bez pomoci mateřské školy. Jedním z prvotních kroků toho, aby začali být

rodiče více otevření k přijímání informací a doporučení od mateřské školy, může být posilování vzájemné důvěry mezi rodiči a pedagogy. Právě vzájemná důvěra může dle mého názoru zvýšit efektivitu toho, že si rodiče budou brát rady a doporučení od mateřské školy ohledně výběru základní školy více k srdci a stanou se pro ně přínosnějšími.

Rodiče by také mohli při výběru základní školy více přihlížet ke kvalitě školy, která je z mého pohledu také důležitá, a nemuseli by tolik usilovat o volbu základní školy v místě bydliště. Je však pochopitelné, že mají o své dítě strach a bojí se o jeho bezpečnost při cestě do školy, zejména pokud se jedná o budoucího prvňáka. Z mého pohledu budoucí učitelky bych však ocenila pestřejší a promyšlenější výběr základních škol ze strany rodičů.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se zabývala volbou základní školy rodiči dětí předškolního věku, přičemž hlavním výzkumným cílem bylo popsat, jakým způsobem rodiče dětí předškolního věku přistupují k volbě základní školy. Cílem teoretické části bylo popsat možné formy spolupráce mezi rodiči a mateřskou školou v oblasti přípravy dítěte na vstup do základní školy a při výběru základní školy. Dále byla shrnuta teoretická východiska, která byla zaměřena na volbu základní školy rodiči dětí předškolního věku. V samém úvodu práce jsem považovala za příhodné zmínit hlavní cíle předškolního a základního vzdělávání a také jsem se zabývala problematikou, která se týkala nedocházení dětí do mateřské školy. Děti by mateřskou školu měly navštěvovat, jelikož předškolní vzdělávání patří mezi základní pilíře, které se zcela zásadním způsobem podílí na utváření vztahu k jejich budoucímu vzdělávání. Věnovala jsem se také specifikům současné rodiny s dítětem předškolního věku, jelikož nástup dítěte do školy významným způsobem zasáhne do života celé rodiny a přinese s sebou mnoho změn pro všechny její členy. V poslední kapitole své práce jsem specifikovala legislativní východiska volby základní školy a definovala jsem činitele, kteří nejvíce ovlivňují rodiče při výběru základní školy, jejichž působením jsem se zabývala i v praktické části bakalářské práce.

Participanty výzkumu pro mě byli rodiče dětí předškolního věku, díky kterým jsem mohla zpracovat a následně vyhodnotit jimi poskytnutá data. Tato data byla získána prostřednictvím interview. Výsledky výzkumu ukázaly, že přístupy, pohledy a názory rodičů týkající se volby základní školy se liší a nejsou u všech jednotné. Přístupy rodičů bez zkušeností byly jiné než přístupy rodičů zkušených. Avšak všichni rodiče se nechali slyšet, že základní školu pro své dítě vybírají a volbu považují za důležitou. Sumarizovaná data také poskytla odpovědi pro dílčí výzkumné otázky, které byly stanoveny následovně: Jací činitelé působí na rodiče při výběru základní školy? Jaké jsou názory rodičů na volbu alternativních způsobů vzdělávání? Jak probíhá spolupráce mezi rodiči a mateřskou školou při výběru základní školy? Rodiče tedy jmenovali konkrétní činitele, kteří na ně nejvíce působí při konečném výběru základní školy a kterým tak přiřkládají největší význam. Také popsali způsoby, jakými probíhá či případně neprobíhá spolupráce mezi nimi a mateřskou školou při výběru základní školy, a vyjádřili své názory i pohledy na současné možnosti volby alternativních způsobů vzdělávání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Beníšková, T. (2007). *První třídou bez pláče*. Praha: Grada.
- [2] Česká školní inspekce. (2020). *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2019/2020*. Dostupné z: [https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocnizpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s\(3\)](https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocnizpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s(3))
- [3] Dvořák, D., Starý, K., & Urbánek, P. (2015). *Škola v globální době: Proměny pěti českých základních škol*. Praha: Karolinum.
- [4] Dvořák, D. & Straková, J. (2016). Konkurence mezi školami a výsledky žáků v České republice: pohled zblízka na šetření PISA 2012. *Pedagogika*, 66(2), 206–229.
- [5] Evropský parlament. (2013). *Kvalita předškolního vzdělávání a péče*. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/cult/dv/esstudyqualchildhoodedcare/esstudyqualchildhoodedcarecs.pdf
- [6] Franklová, Z. (2015). Domácí vzdělávání. *Vzdělávání: čtvrtletník národního ústavu pro vzdělávání*, 3(1), 1-4.
- [7] Gibbons, S., Machin, S., & Silva, O. (2008). Choice, competition and pupil achievement. *Journal of the European Economic Association*, 6(4), 912–947.
- [8] Greger, J., Simonová, J., & Straková, J. (2015). *Spravedlivý start? Nerovné šance v předškolním vzdělávání a při přechodu na základní školu*. Praha: Pedagogická fakulta UK.
- [9] Helus, Z. (2007). *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada.
- [10] Ivatts, A., Čada, K., Felcmanová, L., Greger, D., & Straková, J. (2015). *Začleňování romských dětí předškolního věku: zvláštní zpráva o začleňování romských dětí do předškolního vzdělávání a péče*. Praha: Nadace Open Society Fund.
- [11] Klégrová, J. (2003). *Máme doma prvňáčka*. Praha: Mladá fronta.
- [12] Koťátková, S. (2008). *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada.
- [13] Kučerová, S. R., Bláha, J. D., & Pavlasová, Z. (2015). Malé venkovské školy na trhu se základním vzděláváním: Jejich působnost a marketing na příkladu Turnovska. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 51(4), 607–636.

- [14] Matějů, P., Straková, J. (2006). *(Ne)rovné šance na vzdělání: Vzdělanostní nerovnosti v České republice*. Praha: Academia.
- [15] Majerčíková, J. (2012). *Rodina s předškolákem: výskum rodín s deťmi predškolského veku*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- [16] Mertin, V., & Gillernová, I. (Eds.). (2015). *Psychologie pro učitelky mateřské školy* (Třetí vydání). Praha: Portál.
- [17] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2014). *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020*.
Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Strategie_2020_web.pdf
- [18] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2018). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/45304/>
- [19] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2021). *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/4983/>
- [20] Mlynková, J. (2014). Spolupráce se základní školou se musí dobře naplánovat. *Učitelské noviny*. 9 (09). Dostupné z:
<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7829>
- [21] Moravcová, D. (2005). Mateřská škola očima rodičů. *Informatorium*, 12(8), 8-9.
- [22] Musset, P. (2012). *School choice and equity: current policies in OECD countries and a literature review*. OECD Education Working Papers No. 66. Paris: OECD Publishing.
- [23] OECD. (2013). *PISA 2012 Results: What makes schools successful (Volume IV): Resources, policies and practices*. Dostupné z:
<https://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-volume-IV.pdf>
- [24] Otevřelová, H. (2016). *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál.
- [25] Picková, H. (2017). Proč moje děti nechodí do mateřské školy. Přístup rodičů, jejichž rozhodování neomezuje socioekonomické znevýhodnění. *Orbis Scholae*, 11(1), 51–69.
- [26] Průcha, J. (2004). *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání* (2., aktualiz. vyd). Praha: Portál.

- [27] Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník* (7., aktualiz. a rozš. vyd). Praha: Portál.
- [28] Sheridan, S. M, & Kratochwill, T. R. (2010). *Conjoint Behavioral Consultation: Promoting Family-School Connections and Interventions* (2nd ed.). New York: Springer Science+Business Media.
- [29] Simonová, J. (2015). Postoje rodičů k volbě základní školy. *Studia paedagogica*, 20(3), 70-88.
- [30] Simonová, J. (2017). Charakteristika dobré základní školy z pohledu rodičů. *Pedagogická orientace*, 27(1), 136-159.
- [31] Straková, J. (2010). Postoje české společnosti ke vzdělávání a jejich vývoj v čase. *Studia pedagogica*, 15(2), 27–42.
- [32] Straková, J., & Simonová, J. (2015). Výběr základní školy v ČR a faktory, které jej ovlivňují. *Sociologický časopis*, 51(4), 587-606.
- [33] Svobodová, Z., & Simonová, J. (2013). *Přechod mezi preprimárním a primárním vzděláváním – koncepce projektu*. Praha: Univerzita Karlova.
- [34] Syslová, Z. (2016). *Proměna mateřské školy v učící se organizaci*. Praha: Wolters Kluwer.
- [35] Syslová, Z., Kratochvílová, J., & Fikarová, T. (2018). *Pedagogická diagnostika v MŠ: práce s portfoliem dítěte*. Praha: Portál.
- [36] Šulová, L., Fait, T., & Weiss, P. (2011). *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví*. Praha: Maxdorf.
- [37] Šulová, L. (2014). *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. Praha: Wolters Kluwer.
- [38] Švaříček, R., & Šedřová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.
- [39] Tomášová, A. (2012). *Mateřskou školou ke školní připravenosti*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta.
- [40] Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.
- [41] Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání* (Vyd. 2., dopl. a přeprac). Praha: Karolinum.

[42] *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).* (2020). Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-11-7-2020>

[43] Zelinková, O. (2007). *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje pro prevenci, nápravu a integraci]* (Vyd. 2). Praha: Portál.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [1] Česká školní inspekce. (2020). *InspIS PORTÁL: Vyhledávání školy*. Dostupné z: <https://portal.csicr.cz/>
- [2] Montessori ČR, z.s. (2020). *Montessori ČR*. Dostupné z: <https://www.montessoricr.cz/>
- [3] Skutečně zdravá škola, z.s. (2021). *Skutečně zdravá škola*. Dostupné z: <https://www.skutecnezdravaskola.cz/skoly-v-programu>
- [4] Step by Step Česká republika, o.p.s. (2020). *Začít spolu*. Dostupné z: <https://www.zacitspolu.eu/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod.	A podobně.
Č.	Číslo
ČŠI	Česká školní inspekce
ČR	Česká republika
Et al.	A kolektiv
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Např.	Například
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
R1	Rodič č. 1
R2	Rodič č. 2
R3	Rodič č. 3
R4	Rodič č. 4
R5	Rodič č. 5
R6	Rodič č. 6
RVP	Rámcový vzdělávací program
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
Srov.	Srovnání
Tj.	To je
ZŠ	Základní škola

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Charakteristika výzkumného souboru	36
Tabulka 2: Ukázka tvorby kategorií	37

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Interview – rodič č. 2

PŘÍLOHA P I: INTERVIEW – RODIČ Č. 2

Dobrý den, zdravím Vás...děkuji, že jste si na mě udělala čas, potřebovala bych s Vámi udělat interview na téma volba základní školy, zároveň je mojí povinností Vás ujistit o anonymitě celého rozhovoru. Veškeré Vámi sdělené osobní informace budou použity bez Vašeho jména, s dovolením si náš rozhovor budu nahrávat, souhlasíte s tím? Ano souhlasím, v pohodě. Radši bych se s Vámi teda dneska sešla osobně třeba i někde v kavárně, ale bohužel současná situace to nedovoluje...Co říkáte Vy na současnou situaci, už je to strašně dlouhá doba, že...To ano, hlavně jak je pořád člověk zavřený doma a nikam jinam pomalu nesmí, je to psychicky hrozně náročné, takže doufám, že se brzo všechno vrátí do normálu. Ano, já v to taky doufám, i když zrovna nadějně to nevypadá. Ještě si pamatuju, jak jsem každé ráno nadávala, že musím vstávat do školy a teď? Co bych za to dala, kdybych radši mohla být ve škole než doma. Ani se ti nedivím.

Když už jsme u té školy, máte už pro Vaše dítě vybranou nějakou školu? Ne tak úplně, pořád váhám... každopádně jsem se dívala po školách v okolí, aby syn nemusel někam daleko dojíždět. Ale tím, že bydlíme ve městě, tak ty školy jsou více méně všechny dobře dostupné a je tu i daleko větší výběr. Ale favorita už asi mám. Vybíráte školu poprvé? Ano, je to poprvé, protože mám zatím teda jen jednoho syna. A uvažujete i třeba o nějaké alternativní škole či jiné škole, nebo se přikláníte spíš k té běžné? Nedá se říct, že bych uvažovala nad nějakou konkrétní alternativní školou, každopádně vím, že tady ve městě je právě základní škola, která je běžná, ale taky má tuším tři třídy, které jedou Montessori pedagogiku. To je právě ta škola, která se mi nejvíc zamlouvá, a uvažovala jsem, že bych třeba syna i do té Montessori třídy dala, ale má to i nevýhody. Jaké nevýhody máte konkrétně na mysli? No jako první velkou nevýhodu vidím v tom, že ty třídy jsou určeny jenom pro děti od 6-8 let, takže potom bych buď pro něj musela hledat jinou Montessori základní školu – pokud by nám teda tato metoda vzdělávání vyhovovala, nebo by prostě přešel v dalších ročnících na to běžné vzdělávání v té samé škole. To si ale právě myslím, že by se mu nemuselo líbit, protože by to byl úplně jiný přístup než právě v té Montessori třídě. Líbí se Vám něco konkrétního na Montessori pedagogice, když o ní, jak jste řekla také uvažujete? Líbí se mi to, že děti můžou pracovat víc samostatně, že jim ta učitelka dává víc prostoru no a taky to, že při výuce používají nějaké speciální pomůcky. Potom třeba nepíšou ani žádné testy nebo je učitelka nezkouší, takže se to dítě nemusí bát, nebo být skrz to nějak ve stresu, jo... Ale jak říkám, stále nejsem pevně rozhodnutá, že tady té možnosti využiju. A když se zamyslíte nad tou školou, kterou jste zmínila jako na celek, tak proč se Vám ze

všech škol v okolí líbí nejvíc? Tak líbí se mi právě kvůli tomu, že kromě toho běžného vzdělávání nabízí i Montessori, i když teda jen pro určitou věkovou kategorii. A zároveň už jsem o té škole hodněkrát slyšela a vždycky to bylo v pozitivním slova smyslu. Ale třeba nevím, jací tam jsou učitelé, takže bych se tam chtěla jít ještě v nejbližší době podívat na Den otevřených dveří, ale bůh ví, jestli to bude vůbec možné. **Já si myslím, že některé školy teď dělají právě Dny otevřených dveří i online, vzhledem k situaci, možná si to zkuste zjistit a uvidíte. A co se týká toho výběru školy, radíte se s někým?** Tak radila jsem se s manželem, ale on ten výběr nechává spíš stejně na mě.... Ale řekla jsem mu, kam bych chtěla syna zapsat a proč, aby pak třeba nebyl překvapený, on stejně většinou souhlasí, protože sám s výběrem školy nemá žádné zkušenosti. Já ale tuto volbu dělám taky poprvé. **Tak to máte v pohodě, já třeba právě znám pár rodičů, kteří se mezi sebou nemůžou dohodnout, kam dítě dají a jsou kvůli tomu zbytečné komplikace. No a co školka? Má na výběru základní školy nějaký podíl?** Víím, že naše mateřská škola nám jako rodičům nabízí konzultace, když právě nějaký rodič vůbec neví, kam svoje dítě zapsat, nebo má třeba pochybnosti o tom, jestli je do školy připravené apod. v takovém případě je mu třeba školkou doporučena nějaká konkrétní základní škola. Potom nám poskytují i informace k zápisu a většinou je mají uvedené i na webových stránkách. Mně osobně ale s výběrem školy MŠ nijak nepomáhá, rozhoduju se sama. **A nějaká jiná spolupráce ze strany mateřské školy probíhá? Ted' mám na mysli spolupráci ohledně přípravy na školní docházku....** Jasně, tak vlastně já mám za to, že učitelka by měla dítě připravovat po celý rok před nástupem do školy... a samozřejmě hned potom rodič. Ale abych zodpověděla otázku, tak učitelky nám třeba průběžně na třídních schůzkách, které se v MŠ konají, dávají k nahlédnutí portfolio, kde vidíme různé práce a úkoly dětí, které dělají ve školce. Rodič tam vlastně může vidět, jak na tom to jeho dítě je, potom se třeba může s tou učitelkou domluvit, co s ním doma bude procvičovat, když někde zaostává a tak. No někteří rodiče o to vůbec zájem nemají, ale je jich málo. **Chápu... ale to portfolio je užitečná věc, když je zpracováno kvalitně a učitelka s ním dokáže pracovat a třeba právě díky tomu navázat i spolupráci s rodičem. A vy se na portfolio Vašeho syna díváte, když máte tu možnost?** Ano vždy se podívám, ale musím zaklepat, že můj syn žádné velké obtíže nemá, ve školce mu vše jde, takže doma s ním velice nic procvičovat nemusím... vždycky když se ho na něco ptám, tak většinou všechno umí a zná. **Takže doma s ním neděláte nějakou zvláštní přípravu na školu?** Tak jak říkám, takové ty věci, co by měl znát, tak to s ním probírají učitelky ve školce a on si to pamatuje. Doma ho vedu spíš k tomu, aby se dokázal postarat sám o sebe.... Aby si uklízel svoje věci na místo, aby plnil úkoly, co mu zadám, aby dokázal přesně říct, co chce a takové

věci. Taky si spolu povídáme o škole, já mu říkám, jak to tam chodí a někdy mu řeknu i něco ze své zkušenosti, když jsem já chodila do školy. **Jasně, chápu... Já bych se jenom ještě vrátila k otázkám předtím, protože mě ještě zajímá, kdo nebo co Vás tedy nejvíce ovlivňuje při výběru školy? Když to není Váš manžel, ani školka, tak co to je? Teď nevím, jestli dobře chápu tu otázku, můžeš mi to prosím tě zkusit vysvětlit jinak? Ano pardon, tak myslím tím, jestli Vás ovlivňují třeba známí, nebo příbuzní, nebo může to být i třeba pozice školy, kvalita školy, její pověst a tak...snad je to dost jasné. No tak u mě hraje hodně roli ta vzdálenost, jak už jsem říkala na začátku. Rozhodně nechci, aby syn v první třídě dojížděl sám někde daleko, kde to nezná a já nebo manžel bysme ho tam neměli čas vozit. Chci, aby se mohl dostat do té školy snadno i pěšky. S kamarády, kteří mají děti ve stejném věku, jsem to už samozřejmě taky probírala. Ne že by mě to nějak ovlivnilo, ale chvíli mě to svádělo i vybrat stejnou školu jako oni, protože by tam syn měl kamarády, které zná ze svého okolí i ze školky. Ale zase si říkám, že se musí naučit poznávat i nové lidi a děti, takže toto není hlavní kritérium, podle kterého bych se rozhodovala. **Dobře, tak a moje poslední otázka na Vás je, jestli považujete výběr školy za důležitý? Já doufám, že pro každého rodiče je výběr školy důležitý (smích). No právě že byste se divila, ale není. Někdo to bere spíš jako takovou formalitu, že to zkrátka musí udělat a moc to neřeší, nedává si záležet na výběru. Takže to dítě pak může na té škole být často i nespokojené, bohužel. Tak to určitě není můj případ, já si myslím, že na výběru školy si dávám záležet dost, zvažuju pro a proti, protože jak si řekla, nechci, aby se pak třeba moje dítě na té škole necítilo dobře a věděla jsem, že tam chodí nerado. Takže ano, výběr školy považuju za důležitý. Jejda, vlastně ještě jsem se úplně zapoměla zeptat, kolik Vám je let a jaké je vaše vzdělání, pardon, omlouvám se. V pohodě, nic se neděje... je mi 26 a vzdělání mám střední školu s maturitou.****

Skvělé, tak to byly už opravdu všechny otázky dnešního interview a já se zeptám už jen tak na odlehčení, jaké máte pocity z našeho rozhovoru? Ale jo, já si myslím, že to bylo v pohodě. Některé otázky mi teda daly zabrat, abych ti dokázala nějak srozumitelně odpovědět, ale zvládly jsme to dobře. Taky si myslím. Tak jo, takže pokud nemáte už žádné otázky, tak já bych to ukončila. Ne nemám, díky. V tom případě Vám děkuji za poskytnutí cenných informací a mějte se hezky. Nashledanou. Ahoj.